

NEW YORK PUBLIC LIBRARY
DIV. S
GRAND CENTRAL STA. BOX 2231
NEW YORK 17, N.Y.

V I E N Y B Ė

The Oldest Lithuanian Newspaper in the World

87 M. 5 N.

192 Highland Boulevard
Brooklyn, N. Y. 11207

1973 M. GEGUŽĖS (MAY) 4 D.

Telephone:
APplegate 7-7

30 CENTŲ

MOTINA SU KŪDIKIU. Neseniai mirusio dailininko Picasso kūrinys.

PAGEBKIME MOTINAS

Gegužės 12 Motinų Diena. Motina gimdytoja viso pasaulio gerbiama ir mylima. Motina motiniškai rūpinasi vaikais. Daug kur motina vadinama ir šiaip vyresnio amžiaus moteris nors vaikų ir neturėtų.

Visur ir visais laikais ji buvo supama pagarba kaip gyvybės nešėja, kenčianti ir mylinti rūpintoja bei globėja.

Kai kuriose tautybėse ji ypatingai garbinama.

Didžiosios dievų motinos kultas buvo paplitęs M. Azijoje ir išlikęs kai kuriose Sibiro tautose, o 204 prieš mūsų erą Romoje kultas buvo oficialiai įvestas. Palatine jai pastatyta net atskira šventykla.

Graikijoje buvo garbinama Zeuso motina Reja - Žemės deivė. Senovės lietuvių mitologijoje motina buvo supama didele pagarba, kurios liekanų apstu ir šių dienų lietuvių tautosakoje. Žemynos-Žemynėlės kultas siejamas su motina kaip gyvybės pradininkės kultu; iš čia Tacito liudijimas, sutapatintas su Romoje garbinamąja Didžiąja dievų motina, kad aisčiai garbinę 'dievų motiną'...

Pagarba motinai remiasi vadinamas matriarchatas. Daugely kraštų liko padavimų apie seniau juose buvusią moterų valdžią (pav. Amazonės); toks yra išlikęs ir arabų pirklių pasakojime apie Lietuvą. Kartais taip pat prileidžiama, kad Lietuvos kultūra susiklostė susijungus dviem skirtingom giminėm - senesniems Pabaltijo gyventojams, turėjusiems matriarchato valdymo formą, su patriarchatinės santvarkos nešėjais, atvykėliais iš Rytų stepių. Esą todėl lietuvių kultūroje matome ir motinos ir tėvo vyraujančios įtakos elementų.

Kiekvienos tautos istorijoje iškeliamos jos didvyrių motinos. Lietuvoje - kiliausioji - motina - Birutė, Vytauto Didžiojo motina.

Tęsiama 4 psl.

New Yorke posėdžiavo Lietuvių Bendruomenė

Balandžio 28-29 dienomis New Yorke Lietuvių Bendruomenė apžvelgė savo penktosios sesijos darbą.

Abi dienas posėdžiai vyko netoli Kennedy aerodromo esančioje Howard Johnson Motor Lodge, posėdžiams pirmininkaujant Tarybos prezidentui.

Pagrindinį pranešimą apie valdybos dvejų su puse metų veiklą padarė JAV LB krašto valdybos pirmininkas Vytautas Volertas. Susumavus, balansas neblogas, nes dalyvauta ruošime ar ruošta visa eilė masinių renginių - jų tarpe buvo Dainų ir Tautinių šokių Šventės ir Jaunimo kongresas. Nekalbant jau apie veiklą, ir finansinė apyvarta buvusi nemaža - siekusi arti pusę mil. dol.

Iš paskirų sričių apyskaitinius pranešimus pateikė ir kiti valdybos nariai, o taip pat visų LB centrinių institucijų, kaip pvz., Švietimo tarybos, Kultūros fondo, Visuomeninių reikalų tarybos ir kt., pirmininkai. Daug dėmesio skirta kultūrinei veiklai ir lituanistiniam švietimui.

Įdomu tai, kad lituanistinėse mokyklose per pastaruosius porą metų mokinių sumažėję ir šiuo metu 43-iose mokyklose turima 2,800 mokinių. Prieš tai buvę šimtu kitu daugiau.

Maloniai visus nuteikė tai, kad Garbės teismo komisija neturėjo ko pranešti, nes niekas nesiskundė, bet iš kitos pusės daug prisiklausyta apie vis tebesančią įtampą tarp ALTo ir LB, kuriodvi šnairuoja vieną į kitą nuo to laiko, kai LB atsisakė vien tik kultūrinės programos ir į savo barus įtraukė politinę veiklą - konkrečiau: Lietuvos vadavimą, ką ALTAs ligšiol laiko savo monopolium.

Įtampos sumažinimo reikalu nieko nepadaryta, nes praktiškai to nesą galima pasiekti, kol abidvi grupės nepasteks sutarimo, o ligšiol siūlomas kompromisas abiem pusėm nepriimtinas. ALTAs nori, kad LB taptų jo dalim, kaip viena daugelio jame dalyvaujančių organizacijų, kai tuo tarpu LB laikosi nusistatymo pasilikti savarankiškumą.

Tęsiama 16 psl.

Lietuvis futbolo žaidėjas John Unitas-Jonaitis (viduryje), baigdamas karjerą profesionaliniame futbole, su Daniel Lewis įsteigė naują reklamų garsinimų įstaigą "Lewis-Unitas", New Yorke. Ši agentūra koncentruosis pramogų, sporto, poilsio biznio reklamose. Unitas bus vykdomasis viceprezidentas ir palaikys ryšį su klientais ir spauda. Lewis, kuris yra patyręs "advertising" biznyje, bus agentūros galva. Unitas jau paskelbė, kad Tickeron bendrovė perėjo į jo agentūrą su garsinimų biudžetu apie milijono dol. vertės. Jonaitis gyvena Baltimore, Md., bet skelbimų firmą įsteigė New Yorke.

VIENYBĖ

THE OLDEST LITHUANIAN NEWSPAPER IN THE WORLD

was established in 1886 by Juozas J. Paukstys in Plymouth, Pa. Entered as Second Class Matter October 23, 1907, at the Post Office in Brooklyn, N. Y. VIENYBĖ co-owners are: Valerie Tysliava and Joseph N. Tysliava. It is published bi-weekly by Valerie Tysliava, Joseph N. Tysliava and Jonas Valaitis. Editor: Jonas Valaitis; Managing Editor: Valerie Tysliava; Assistant: Ann Vaivada; Business Manager and Photo Editor: Joseph N. Tysliava; English Editor: Demie Jonaitis; Senior Editor: Vytautas Širvydas; Contributing Editors: Juozas Kreivenas, Edvardas Sulaitis, Vytautas Zalatorius.

SUBSCRIPTION RATES: \$7.00 for one year. Advertising rates on application. All rights reserved. Editorial and Administrative offices at 192 Highland Blvd., Brooklyn, N. Y. 11207. Telephone APplegate 7-7257.

mes

Vytautas Širvydas

Veiksniai ALTas, VLIKas ir Bendruomenė šiuo metu siekia būti tolygūs trijų Dievas Tėvas, Sūnus ir Dvasia Šventa, tik nesugeba susikordinuoti veikti vieno asmens autoritetu. Todėl visuomenė pasidarė, tartum, rusų literatūros Oblomovas - labai rambi. O jos dalis, atrodo, šildosi nuotaika "Dievas mirė".

* * *

Nixono prasiveržimas prie šviežio oro Kinijos atveju, vien nepriklausoma Lietuva alsuojanti lietuvių baugina, šviežio oro atslinkimu ir Amerikos santykiams su Tar. Sąjunga. Pasirašyta konsuliarė sutartis. Amerikos konsulas lankė Rygą ir Vilnių. Dabar abi pusės ėmė mėtyti užsienio prekybos praplėtimo futbolą. Amerikos kongresas svarsto Maskvai suteikti lengvatų. Septyni amerikiečiai senatoriai tris valandas klausėsi Brežnevo troškimų per 30-40 metų begalo plačiai išplėsti prekybą su Amerika.

* * *

Lietuva nepriklausomybę gavo, kai du jos grobuonys priešai susiniovė ir atsigulė "ant menčių". Nepriklausomybę prarado, kai Stalinas su Hitleriu politiniai susidraugavo, po to, susiniovė, bet gyvas išliko Stalinas, ne Hitleris. Amerika po šio susiniovimo vis būdavo "šaltuoju karu" priešiška Maskvai, ir nepripažino Lietuvos patapimo Sovietijos respublika. Prekybiškai susidraugavus, šlam nepripažinimui ateis "lookout" dienos, kaip Lietuvos auksui atėjo galas Londone. Mūsų veiksniai nei svarsto nei žino, kas tokiu atveju tautos ateičiai būtų sveikiausia daryti, tik žino, kad išeivio lietuvių santykių su lietuviu Lietuvoje, Dieve gink, neturėtų būti! Atrodo, kad jiems svarbu, jog lietuvių gauta būtų silpnesnė ir nevieninga!

* * *

Išeivijos visuomenei sunku rimtai svarstyti lietuvių tautos santykių su tėvynėje įsivyravusiais rusais, nes neliko inteligentų (ar redaktorių), kurie pirm Pirmojo pasaulinio karo lankė Rusijos aukštesnes mokyklas ir todėl įgijo pilnesnę pažintį su rusų literatūra ir istorija.

Kada Basanavičius, Kudirką ar Šiupą kalbėjo apie rusus, jie žinojo, ką kalba, kaip žinojo ir Amerikos lietuvių laikraščių redaktoriai: J. O. Širvydas, B. K. Balutis ir V. K. Račkuskas. Galima sakyti, kad nepriklausomos Lietuvos valstybinį aparatą tvirtai sunarstė Rusijos mokyklose mokęsi lietuviai.

Šiandien mummyse viešpatauja nuomonė, kad rusas yra niekas kitas - tik nuožmus komunistas, kuris išnaudojiškai melžia lietuvius. Tačiau, yra ir kitų santykių, kurie nepastebimai veikia. Generolas, kuris prieš nepažįstą ir pažinti nenori, paprastai, pralaimi visus mūšius. Tokių generolų apstu išeivijoje, bet Lietuvoje, kur tauta save neša į šviesesnę ateitį, jų, rodosi, mažiau. Ten rusas visapusiai pažįstamas ir lietuviams pasidaro atitinkamų išvadų.

* * *

Ateina vasara ir ekskursijos į Lietuvą. Sakoma, pernai Tar. S-ga leido apie dviem tūkstančiam užsienio lietuvių lankyti tėvynę. Vienas Pergalės žurnalo poetų Vilniuje slekia pavaizduoti lankytojų nuotaikas. Sako:

IŠ KAIRĖS IR IŠ DEŠINĖS

Girnakalis

APIE SKAMBIĄ RETORIKĄ IR SKURDŽIĄ LOGIKĄ

Paskaitė dr. Paprockas jezuitų Laiškus Lietuviams ir rado, kad J. Vaišnio, S. J., pareiškimai "išpuošti skambia retorika ir skurdžia logika". Pagal Paprocką, Vaišniui blogai su logika, ji skurdi. Jau vien šio teiginio užtenka įtarimui, kad paties Paprocko nuvoka apie logiką yra skurdi. Kitaip jis nebūtų atradęs tokios logikos, kuri yra "skurdi".

Iš Paprocko straipsnio daug kur kyši, jo paties terminu, skurdi logika. Štai jis aiškina prasmę žodžio "tolerancija". Jo žinomis, mūrai skyla dėl to, kad netoleruoja gatvės bildesio. Esą, "taurė toleruoja tiksliai tam tikrą kiekį pilamųjų nuodų...", organizmas toleruoja tiksliai ribotą kiekį vandens". Pagal Paprocką, "tolerancija yra skambi, žavi ir kartu vedanti į ideologinius klystkelius sąvoka" (irgi paprockine logika sudarytas aptarimas!).

Kas yra tolerancija, dėsto Lietuvos Enciklopedijos 31 tome J. Girnius. Tolerancija lotyniškai reiškianti kantrybę - "nusistatymas gerbti laisvę ir tokių pažiūrų, prieš kurias kovojama kaip klaidingas, atsilikusias, pragaištingas etc.". Pagal J. Girnių išeitį, kad kun. Vaišnys, kurs skelbia toleranciją, nežada laiminti jam priešiškų pažiūrų, su jam nepatinkamomis pažiūromis nežada nekovoti. Bet jis žada garbingą kovą: kovoti, bet nepažeisti nepatinkamų pažiūrų ir asmenų orumo. Iš Paprocko porinimų išeina, kad jis beveltyt nepatinkančias pažiūras ir asmenis sunaikinti jėga, gal net sudeginant ant laužo. Visgi didelė laimė, kad gyvename XX amžiuje ir JAV - laisvių krašte. Netolerancijos atstovai šiais laikais turi įvairių vardų (pvz., nacizmas, bolševizmas; nejaugi Paprockas ilgisi ir kokio lietuviško netolerancijos izmo?)

Paprockas sako, kad "nei Mindaugo laikų Lietuva nebuvo ta pati, kokią ją matėme jos gražiausio žydėjimo metu - nepriklausomybės laikotarpyje. Nei, juo labiau, ji nėra ta pati dabar, kai rusas, padedamas krūvelės kvailingų, iš pagrindų pakaitė jos veidą ir retušuoja jos tautinį atspalvį". O iš tikrųjų čia Paprockas susipalniojo su "ta pati" ir "tokia pati". Mindaugo laikų ir šių laikų Lietuva

vis ta pati, tik ne tokia pati. Pats Paprockas dabar yra gydytojas, ogi buvo laikas, kai jis buvo vaikas ir lipdė molio bandeles. Ir anas bandelių lipdytojas ir šis gydytojas yra vienas ir tas pats asmuo, ką liudija jo vardas ir pavardė. Tik, žinoma, vaikystės metų ir dabarties senstelėjęs asmuo yra jau ne toks pat.

Paprockas dabartinės Lietuvos kvailingus vadina "krūvele". Manding, jis ir čia pramovė. Žmonės krūvelėmis nekraunami. Girda V. Kudirką, kurs "pavergėju apibūdinti buvo parinkęs taiklų žodį - Maskolija". Kur čia taiklumas, nežinau. Maskolais buvo vadinami caro kariuomenės kareiviai. Caro laikų kareiviai žmonėse nebuvo labai gerbiami, bet ką nors pavadinti maskolium nebuvo ir koks įžeidimas.

Ir taip toliau. Nėra reikalo Paprocką taisyti, nes kaip laikraštiniukas jis vargiai patalsonas. Turėtų šis žmogus daug metų dirbti. Ir vis dėl to logikos neišsavinimo.

Paprocko ir jam panašių garbei tinka žodžiai iš Pasaulio Lietuvis Nr. 27/63:

- Gaunam laiškų, skatinančių ką nors daryti "dėl mus apėmusio skaldymosi pakvaišimo". Be abejo, tokį pakvaišimą kelia kraštutinybės. Viena kraštutinybė - savo tautos išdavikų visišką nematymas, lyg jų nebūtų. Antra kraštutinybė - visus iškilesnius ok, Lietuvos lietuvius laikyti "agentais", jų ieškant "net ir po savo lova".

Paprockas ir visi tie, kur dabar save dar tebelaiko patriotais ir lietuvių kovotojais, o iš tikrųjų atstovauja skaldymosi pamišimą, visi tie nereikalingi nei logikos, nei kokio žinojimo.

Štai Naujienose apie vaikų ekskursiją į Lietuvą rašė Stravinskis. Aišku, jis neva teisiškai ir logiškai vertina faktus, o išvadas net sunumeruoja. Bet kokius faktus tasai Stravinskis vertina? Pvz. vaikų ekskursijos dalyviams Lietuvoje niekas neskaitė jokios paskaitos, patys vaikai žymią dalį laiko praleido vežiojami po Lietuvą. Grižus, buvo net kelis kartus rodomas vežiojimo po Lietuvą filmas sudaromas sąlygos pačius vaikus paklausinėti ir t. t.

Skaldymosi pamišimo ideologai ėmėsi moralinio teroro prieš tuos, kur faktais domėjosi, o patys paskelbė, kad vaikai Lietuvoje tik ir

Tęsiama 3 psl.

Nusiprausi šaltinio vandenėliu,

Atsigersi su sūriu arbatos;

Užsilipsi ant aukšto kalno,

Kur tėvų ir senelių kapai.

Su gimtines laukais kalbėsies,

Su miškais, su kapų kauburėliais,

Ir tik ašara - džiaugsmo ženklas -

Tau ant skruosto ilgai nenudžius.

Gražiai J. Nekrošius čia rašo. Tik, gaila, kad Inturistas Gintaro viešbučio Vilniuje turistą netoli tepalaidžia į "gimtinės laukus", ar "tėvų ir senelių kapus" lankyti! . . .

VIENYBĖ, 1973 m. gegužės 4 d.

STEBĖTOJO PASTABOS

Istoriko Daukanto darbuotės laikais, žemaičiai turėjo viltį, jų kalba pasidarysianti lietuvių literatūros kalba. Prof. Riškus, Vilniaus Mokslo ir Gyvenimo žurnale išskelia jos pavyzdį iš vienuolio pranciškono kun. Jurgio Pabrėžos rankraščio Vilniaus Mokslo akademijos archyvuose. Be tikėjimo, (parašė 250 žemaičių kalba pamokslų), šiam kunigui, kaip mūsų Dėdei Sernui, rūpėjo ir gamtos mokslai. Jo Botaniką, arba Taislių Augimą 1900 m. Amerikoje išleido buvęs Vienybės redaktorius, kun. A. Milukas.

Kitas mokslinis kun. Pabrėžos veikalas buvo Geografija, kurią jis žemaitiškai pavadino "Geografija arba Žemluraszts". Štai, kaip žemaitiškai jis apibūdina "pusiasalį": "Postausala, ar Postausalis ira dalys žemys ysz tryju szaliu undynio teaplysta, o ketvirtuoju daly su žemy ar kyto postausalo sosisungyti".

Po iškilmingai suruoštų sukaktuvių, dažnas gerbiamas sukaktuvninkas gali tarti su poetu Kostu Korsaku Lietuvoje:

Esu - - - - -
Nei didesnis,
Nei mažesnis.

Įdomus teologinis klausimas: jei Ieva būtų pati viena visą šėtono paklaidą obuolių suvalgiusi, neduodama Adomui nė kąsnelio, ar Dievas būtų ją tik vieną išvaręs, palikdamas Adomą rojuje?

Daugelis naujųjų lietuvių užsienyje su dabartine Lietuva, atrodo, gyvena, tartum, su nepagydomu vėžiu sergančiu tėvu.

Mūsų spaudoje dažnai prikišama, kam dabartinės Lietuvos dirbtuvių gaminiai išvežami į Tar. S-gą ar kitur. Tai smerkimas "užsienio" prekybos, kurią visos tautos ir valstybės puoselėja. Straipsniū "Tarnyboje Lietuvai" šveicaras prof. Eretas pasakoja apie nepriklausomos Lietuvos prekybos prisitaikymą užsienio rinkai. Sako:

"Be vidaus kovų, lietuviai pasu-

Iš kairės ir

iš dešinės Tęsinys iš 2 psl.

tegavo smegenų plovimą. Pagal tokią Naujienų dienraščio informaciją tose pačiose Naujienose ir prabilo su savo išvadomis Stravinskis.

Dėl šio visuomeninio reiškinio reikia sielotis, nes ir taip jau krinkančią išsiviją matome šitaip silpninamą. Bet visiškai tikra, kad melu ir pletkiniu teroru nieko pastovesnio nebus sukurta. Chicagoje - Cicere ir Marquette Parke pradėtas judėjimas, nors šen ten ir susilaukė nereikšmingo atbalsio, iš tikrųjų tėra lietuvių išsivijojimo tautinė nelaimė. O Paprockas savo miglas vadina "logika", nes jam tikros logikos pritrūko.

VIENYBĖ, 1973 m. gegužės 4 d.

ko savo paveldėtą javų ūkį, gyvulininkystę, pieno ūkį ir kitką. Vakarų rinkoms".

Kiekvienas klausimas turi dvi puses, bet mūsų spauda dažnai vieną pusę padeda ant stalo, o kitą paklaido po stalu, pamiršdama mūsų senelių išmintingą patarimą:

Kas po stalu smirda, ant stalo kvepia.

Apie V. Alseikos sugrįžimą į Lietuvą daug rašoma, bet neprisiimenama, kad jis pasekė Draugo redaktoriaus Kazio Bradūno eilėraščiui:

Niekas negal man uždrausti
Grįžt į tėvynę;
Nei okupanto sargybos,
Nei savieji politikai.

Montrealietė Irena Lukoševičienė parašė studiją apie jos mieste 127 lituanistinę mokyklą išėjusius lietuvius jaunuolius. Sako, kuo ilgėja metai nuo mokyklos užbaigimo, tuo trumpėja lietuviška auklėtinių veikla. Gal būtų panašiai nutinka su daugeliu mūsų mokyklų auklėtinių.

Vienas Darbininko administratorių, pranciškonas tėvas Petras Baniūnas syki pastebėjo:

"Daug lengviau nuo lietuviško laikraščio atitrūksta naujosios atėivijos žmogus, ypač jaunesnioji karta".

Vakarų ir Rytų Vokietijos susitarimą galima palyginti su sutartimi, kurią belgas Hymans, veikdamas Tautų Sąjungos vardu, siekė užkarti "Kauno" ir "Vilniaus" "kantonams" - draugiškai gyventi. Vokiečiai pasirašė, bet ar sugebės draugiškai gyventi?

Dažnai dėl savo veikalo "Apie karą" cituojamas vokiečių kariaus Karl von Clausewitz tam tikrą laiką gyvenęs Vilniuje. Kadangi jis karštai savo tautą mylėjo, jam nepatiko Napoleono įsiviešpatavimas vokiečiuose ir Prūsijos karaliaus jam talka. Todėl atvyko į Vilnių, kurį tada valdė rusai, ir stoji į caro kariuomenę. Išgyveno Napoleono žygį pro Vilnių į Maskvą ir nelaimingą iš ten išsinešdinimą.

Clausewitz savo knygoje rašė, kad ginklas neprivalėtų būti vyriausiu tautos tikslu, tik priemone politikai. Jis mirė cholera 1831 m.

Lietuvių bei palaikyti Bendruomenės veikla vysta, bet žydi ALTO keliais žygiuojanti politinė bruzda. Pati organizacija po senovės serga nepagydoma liga, kurią prof. J. J. Stukas syki šitaip apibūdino: "Bendruomenės idėja labiau suprantama naujųjų atėivijų ir jų įvertinama. Ji nesuprantama ir pasiliko svetima senosios emigracijos lietuviams ir čia gimusiems. Vienas kunigas net atvirai pareiškė: 'Štai, vėl dar kita dypukų organizacija' ". Čia gimusieji gal noriau į Bendruomenę, dėtysai, jei jos angliškas vardas būtų ne Lithuanian Community, bet American Lithuanian Congress.

Lietuvos žydės Simos R. nuotrauka, kartu su dviem kitų žydaičių, neseniai atvykusių į JAV ir besikuriančių New Yorke, The New York Times įsidėjo bal. 28 d. laidoje. Ilgokame reportaže laikraščio reporterė aprašo visas naujų imigrančių gyvenimo problemas - ir tas, nuo kurių pabėgo, ir naujas, kurios joms atsirado šiame krašte. Lietuvos žydaitė Sima R., kurios pavardės neskelbiama neva nenorint pakenkti Lietuvoje pasilikusioms giminėms, pavyzdžiui, sako, labai nustebusi, kad Amerikoje reikia mokėti už gydymą. Vilniuje Sima, 26 m. amžiaus, buvusi gail. sesuo ir ten, kaip žinia, gydymas yra nemokamas.

Ką veikia VLIKas

Vyriausio Lietuvių Išlaisvinti Komiteto Tarybos posėdy kovo 30 New Yorke pirmininkas dr. J. K. Valiūnas painformavo apie savo buvimą Europoje. Vasario 20 su Estijos atstovu Madride lankėsi Ispanijos užsienų reikalų ministerijoje. Tema - Europos saugumo ir bendradarbiavimo numatomoji konferencija.

Helsinky Ispanija ir Airija nesutiksiančios pripažinti dabartinių Europos valstybių sienų teisėtoms. Ispanija protestuos dėl Gibraltarą, Airija dėl Šiaurės Airijos.

Iš pasikalbėjimų Ispanijoje, Vokietijoje, Prancūzijoje, Šveicarijoje dr. Valiūnas susidaręs įspūdį, kad Europoje, Baltijos valstybių klausimą geriausiai suprantančios Ispanija ir Prancūzija. Kiti posėdžio dalyviai tvirtino, kad Baltijos reikalus ginsiančios Didž. Britanija ir Olandija.

Vicepirmininkas Jurgis Valaitis, ėjęs pirmininko pareigas, informavo, kad Valdyba numachiusi daugiau ryšių su jaunimu, susirūpinus, kad jis būtų geriau paruošiamas Lietuvai laisvinti darbu. Vasaros stovyklose ruošti simpoziumus, organizuos kilnojamus knygynėlius. Megins jaunimą susipažinti su VLIKo leidiniais ir kitataučių spauda, rašančiais apie Lietuvą. Visuomeninei jaunimo minčiai vystyti aiškinamasi su Lietuvių Bendruomene dėl visuomeninių mokslų dėstymo lituanistinėse mokyklose. Praverstų skelbti konkursinius rašinius visuomeniniais-politiniais klausimais.

Vicepirmininkas Juozas Audėnas painformavo apie Romo Kalantos savaitę, paskelbtą gegužės 14-21.

Juozas Pažemėnas pateikė 1973 m. VLIKo sąmatos projektą. Bendriesiems reikalams; patalpų nuomai, raštinės reikmenims, atlygi-

nimams už darbą, kelionėms, nenumatytoms išlaidoms - \$9,200. Leidiniams: Eltos - lietuvių, anglų, italų, ispanų, prancūzų ir vokiečių kalbomis ir knygoms - \$17,325. Keturiuose radijo stotyse lietuviškoms programoms į Lietuvą ir Sibirą - \$10,300. Ypatin-giems reikalams - (P. ir A. Brazinskų bylai vesti paskirta \$6,000). Tautos Fondo lėšoms administruoti \$1,000.

Juozas Audėnas, kuris, Vytautui Alseikai sugrįžus į Lietuvą, dabar tvarko VLIKo leidžiamą lietuvišką Elta, pasirodo, taip užkibo už Prima Aprilis meškeries. Jisai taip pat paėmė už tikrą pinigą Vilniuje "Literatūros ir Meno" savaitraščio bal. 31 d. laidoje pasirodžiusį reportažą apie Puntuką ir savo redaguojamoje Eltoje taip pat rašo, kad "Puntukas grimzta". Jis sako, kad esanti sudaryta komisija, kuri įpareigota kuo greičiau paruošti Puntukui gelbėti projektą.

Įdomu tik tiek, kad J. Audėnas ta proga neužsipoila už tai Lietuvos "okupantų", kaip tai padarė Draugas ir Naujienos, bet randa gerą progą ir save ta proga išskelti. Būtent, Audėnas gailisi, kad kartu su Puntuku gali išnykti ir tame akmenyje iškalta istorinis paminklas - Dariaus ir Girėno bareljefas. Ir čia jis eina į istoriją ir atskleidžia, kad ir jis buvęs tame komitete, kuris kartu su Anykščiuose veikusiu kitu komitetu, įvykdė sumanymą Puntuke iškalti lakūnų bareljefus. Bet Audėnas, kaip ir Chicagos dienraščiai, nenurodo, kad ta žinia apie Puntuką buvusi Prima Aprilis pokštas, apie kurį sekančioje to paties savaitraščio "Literatūra ir Menas" laidoje buvo paaiškinta ir dar pridėta, kaip Lietuvoje žmonės į tokią žinią reagavo.

Pagerbkime motinas

Tęsinys iš 1 psl.

Papročių teisė ir senų senovės globoja motina; ta globa ir jos teisių apsauga egzistuoja visų kultūrinių tautų įstatymdavystėje (pagrindu paimta romėnų teisė Patria protestas). Senovės Lietuvos Statute jau 1529 m. numatyta, kad vaikai privalo senatvėj globoti tėvą ir motiną. Mergaitės suvedžiotojas būdavo baudžiamas 'kaklo' bausme, t. y. mirtimi, kurios kaltininkas galėjo išvengti tikrai laisva valia vesdamas su tuo sutikusią nuskrūstąją.

Nepriklausomos Lietuvos 1922 m. konstitucijoje pasakyta: 'Motinystė yra ypatingoje valstybės globoje' (XIII sk., 98 sk.), 1928 m., lygiai kaip ir 1938 m. konstitucija tą dėsni pakartojusi dar jį praplečia: 'gausios šeimos ypatingai globojamos' (V sk., 34 str.) ir: 'vaikų pareiga gerbti tėvus, globoti juos senatvėje ir saugoti jų palikimą' (V sk., 37 str.).

Žodis Motina lietuvių kalboje dažnai išplėstas įvairiomis maloninėmis priesagomis, pvz., motinėle, motinytė, motulė, motušėlė, motušaitė, motušaituzė ir t. t. Tokių priesaginių motinai darinių priskaitoma iki 70.

Lietuvių dainose iškeliamas nuolatinis motinos rūpestis kūdikiu ir jos jam gerumas. Todėl ir pačios laimingiausios dienos 'pas motinėle', kurias dainose prisimena ne tik nutekėjusi mergaitė, bet ir į svetimą kraštą patekęs sūnus. Šių laimės dienų priešybė - ypač susilaukusiai pamotės, našlaitės dalis. Taip pat dainose bei pasakose ir net mirusi motina dar rūpinasi savo našlaičiais vaikais, jiems tiesiogiai iš kapo patarinėja arba, vėle perėjusi į kapo lazdyną, liepą ar kurį kitą medį, apgaubia našlaičius šakomis ir kitaip padeda, pasakų gūlbė-motina lanko savo naujagimį ir t. t. Lietuvių Tautosakoje ryškinamas ir vaikų santykis su motina. Iš karo lauko sužeistas sūnus prašo žirgo parnešti žinią motinai, kuri "iš kraujo lašelio suprasianti sūnaus likimą."

Į nelaimę patekusi, nežinioje dingusi duktė, nors virtusi paukštele, lanko motiną.

Žuvusių vaikų motina gėla dainose reiškiamą laipsniavimu, pvz. marti (žmona) gedės metus, sesuo trejus, o motinėle - visą amželį. . .

Lietuvių papročiuose motina skiriama išskirtine pagarba.

Nors jau ir nėščia moteris, būsimai kūdikio laimei, gerbiama ir saugoma. Bet tik su pirmuoju kūdikiu jaunamartė jauga į vyro giminę. Ji mirusi laidojama vyro giminės kapuose, o bevaikė dažnai buvo gražinama į jos šeimos, giminės kapus.

Vaikai, palikę motiną, buvo ne tik smerkami, bet dažnai pats kaimas (kaimo vyrų pasitarimas) susirūpindavo ir įpareigodavo ta motina rūpintis. Todėl neturtingosios vaikų šeimos dažnai senutę motiną maitindavo ir prižiūrėdavo - iš eilės.

Šiaip ūkiuose motina likdavo pas vieną vaiką, kurį pati pasirinkdavo, tuo būdu jam ir jo žmonai suteikdama išimtinę pagarbą, pabrėždama jų gerumą ir skirdama ypatingą palaiminimą.

Motiniškosios bei moteriškosios dievybės, arba deivės, lyginamojoje tikyboje istorijoje sudaro visą grandį neišspręstų klausimų, glaudžiai susijusių su moters galia gimdyti, mergyste, skaislybe ir pan.

Paprastai visas dievybes skiriame trimis būriais: deivės motinos, deivės merginos ir deivės merginos-motinos. Deivės-motinos žinomos labai plačiai tiek pirmąkart, tiek išsivysčiusiose religijose, o proistorės duomenimis jų garbą atsekame iki sen. akmens amžiaus.

Deivės-merginos nors ir retesnės, taip pat dažnai ir mažesnės reikšmės, bet sutinkamos įvairiose tikybose. Pati deivės-merginos mergystė bei jos skaislybė dažnai skirtingai ryškinama; kartais ji susiejama su didvyriškumu ir kita garba. Deivės motinos-merginos sutinkamos ne tik Viduržemio jūros srityje, bet ir kituose kraštuose. Jos pagal metų laikus ryškėja mergina, mylimąja, žmona, motina ir pn., todėl greit susimaišo su deive-motina. Lietuvių, taip pat ir latvių, sen. latvių, sen. religijose moteriškosios dievybės buvo irgi gana gausios.

Paminėtina, kad be kitų šaltinių, pasinaudojame Birutės Novickienės, V. Sruogienės, A. Birutienės ir A. Mažulio apie motinas surinktomis istorinėmis žiniomis.

Motinių dienos proga ir pasistengėme pateikti gražių minčių apie mūsų mamytės, kurias sveikindami - panaudokime. Atminkim, kad ir Vienybė yra visų išeičių ir jos spaudos motina.

Motinai

Neatsimenu, ką aš tada maniau,
O gal, greičiausiai, nieko nemaniau.
Tik tiek,
Kad aš verkiau,
O vėjas langus daužė.

Brangi ta valanda.
Nepirks jos iš manęs nei dolieriai, nei frankai.
Tada aš neturėjau dar nei kelnių, nei kepurės,
Ir nežinojau, kad lovoj išdrikas guliu.

O, motina,
Ar tu žinojai, kad - sūnus
Užmirš tą valandą,
Kurį tu jį žegnojai,
Apleis tave
Ir bus nenuorama poetas?

Dabar vistiek.
Nors ir raudoji, motina,
Nors ašarose maudai savo sielą,
Aš negrįšiu
Ir tavo yščiūje gyvenimo jau nesapnuosiu.
JUOZAS TYSLIAVA

Motina

Ant sidabrinės jos galvos
Uždėjo skausmas sunkią ranką.
Pavasariai sugrįžta. Ant kalvos
Žolė žaliuoja. Paukščiai renkas.

Tik jų nėra. Pamiršo kelią
Į lizdą gimtąjį vaikai. -
Jie nusivijo savo dalią. -
Išbalo motinos plaukai.

Gal vietoj laimės jie girdės
Vien baisų pragarą patrankų?
Gėla ant motinos širdies
Uždėjo geležinę ranką.

SALOMĖJA NĖRIS

* * *

Mano motina nuosavą dievą turėjo.
Ji surado po beržu jį kaime,
Nuskalautą lietaus ir nugairintą vėjo,
Su kuriuo, atsiklaupusi, kartais kalbėjo
Apie vargą, kančias ir laimę...

Ir tas dievas, atrodo, gerai ją suprato,
Tarsi brolis ar vyras, ar tėvas,
Nes tai buvo ne dvarponių ir ne magnatų,
Nes tai buvo žmonių, kurie saulės nemato,
Pasidirbtas žmogiškas dievas...

Kai suspausdavo motinai skaudžiai krūtinę,
Ji nueidavo tyliai prie beržo:
Atsiklaupia, įsmėigia akis į medinę
Dievo kančią, jai atveria savo krūtinę,
Rodo širdį, nė kiek nesivaržo...

Ji žinojo gerai, kiek padėti jis gali:
Atsidus - ir lengviau, regis, tapo...
Išnešiojo jį kantriai per visą amželį
Savo paprastą dievą, kaip savo kryželį,
Ir paliko ant savo kapo...

Mano motina nuosavą dievą turėjo,
Ir tai buvo greičiau jos Likimas...
Akyse tebestovi jis man, kaip stovėjo,
Susirūpinęs, liūdnas, nugairintas vėjo, -
Jos kančių ir vargų atminimas...
EDUARDAS MIEŽELAITIS

Latviai pasisako ryšium su "Europos metais"

Dabar, kai JAV įsivėlimas į karą Indokinijoje atėjo prie pabaigos ir pasaulis nukreipė savo akis į Europą, šie 1973-ieji metai jau įgauna "Europos metų" vardą. Tai dar labiau paryškina Europoje vykstantieji pasitarimai, kurie neabejotinai turės lemiamos reikšmės šio kontinento ateičiai. Tie pasitarimai eina Europos saugumo ir bendradarbiavimo, Rytų ir Vakarų Europos apibusio ir balansuoto nusiginklavimo ir strateginių ginklų apribojimo konferencijų rėmuose.

"Tokiamė įvykių fone", sako Latvijos diplomatai Washingtonė, "yra tinkama proga Vakarų pasauliui priminti dar neišspręstą likimą mažytės Europos valstybės-Latvijos, kuri, kartu su Estija ir Lietuva, 1940 m. tapo sovietų karinės agresijos auka".

Latviai tai pareiškia specialioje, ką tik iš spaudos išėjusioje Latvijos Pasiuntinybės Washingtonė leidžiamo biuletenio laidoje, skirtoje apžvelgti prie Latvijos ir kitų Pabaltijo kraštų okupavimo ir įjungimo į Tarybų S-gą privedusius įvykius.

Lietuviams Latvijos istorija nuo 1939 m. gerai pažįstama, nes ji panaši į mūsų, tačiau įdomios išvados, pateiktos biuletenio pabaigoje.

Priminę JAV Kongreso priimtąsias rezoliucijas apie Pabaltijo tautų teisę būti laisvoms ir nepriklausomoms, latviai atmeta keletą populiarių praktiškų tezių, kodėl Tarybų Sąjungai reikalingi Pabaltijo kraštai.

Pirmausia, jie rašo, kritikos neišlaiko nuomonė, kad Pabaltijo kraštai neva reikalingi Tarybų Sąjungai valstybės saugumo sumetimais. Tai atmeta, kad ir faktas, jog Pabaltijo kraštų buvimas TSRS teritorijoje nesulaikė vokiečių, kurie II Pas. karo metu keleto dienų laikotarpyje atsidūrė TSRS teritorijos širdyje.

Nūdienės technikos šviesoje strateginės vertės nustoja ir Tarybų S-gos karinės bazės, kurias jie įsigijo Pabaltijy 1939 m. Griūva pagaliau ir tasai svarus argumentas, kad būk Tar. S-gai reikalingi neužšąlantieji Pabaltijo uostai, nes nauji moderniški ledlaužiai pralaužia kelius net į Baltosios Jūros uostus.

Tad neišvengiama išvada, kaip pabrėžiama Latvijos Pasiuntinybės biuletenyje, kad Latvijos įjungimas į Tarybų Sąjungą negali būti pateisinamas nei moraliniu, nei praktišku pagrindu. Ir todėl, baigia latviai, Europoje negali būti pasiekta pastovios taikos, jei nebus atitaisyta skriauda buvusiai laisvai ir nepriklausomai Latvijai ir jos kaimynėms.

Ryšium su Europos saugumo konferencija, kaip girdėti, pabaltiečiai jau yra įteikę atitinkamus memorandumus joje dalyvaujančioms Vakarų valstybių vyriausybėms. Lietuvių vardu memorandumą įteikė VLIKas, įspėdamas, kad "Lietuvių tauta laikys bereikšmiai ir jos nesaistančiais bet kokius nuosprendžius, padarytus be jos teisėtų atstovų dalyvavimo".

PIANISTE ALDONA DVARIONAITĖ MUMS RAŠO IŠ LENKIJOS

Mano brangūs prieteliai!

Artėjančių pavasario švenčių proga linkiu daug laimės ir svarbiausia sveikatos visos Jūsų pasakiškos pilies gyventojams bei lankytojams.

Mano gyvenimas vyksta ir toliau su nemažu tempu.

Pabaigiau 20 koncertų - rečitalių ciklą po Lenkiją, organizuotų per Varšuvos Filharmoniją. Dar dariau įrašų radijo ir televizijai. Dabar mėnesiui atvyko mama, kuolaba! džiaugiuosi, nes vietos pakeitimas jos vidiniam stoviui buvo labai, labai būtinas

Gegužės 23-čią prasideda reisas koncertų po Lietuvą. Tai bus rečitaliai organizuoti pagerbti tėvelio atminimą. Programoje - jo kūriniai. I dalį atliksiu aš, o II-tą broliukas, parodydamas jo kūrinius smuikui, žinoma kartu su manim. Pirmas koncertas bus Kapsuke - Marijampolėje. Norėčiau, kad dalyvautų p. Samuolienė, p. Valaičio sesuo.

Į Lietuvą vyksiu apie 20-tą gegužės.

Nuo kovo 19 iki 26 buvau Baltogėje (Lenkijoje). Savaitė buvo pašvęsta Lietuvos ir Lenkijos draugystei. Buvo eilė parodų, susitikimų, paskaitų. Ta proga atvyko delegacija iš Lietuvos. Savaitė atsidarė simfoniniu koncertu, dirigavo lenkų dirigentas Kabalevski. Programoje solistais buvo Kaukaitė (dainavo Halkos arija iš operos "Halka" ir iš tėvelio operos "Dalia" (ariją Dalios). Aš grojau tėvelio koncertą fortepilonui su orkestru. Varšuvos konservatorijos

diplomantė Aleksaitė dainavo Šimkaus dainas.

Kaip su atostogomis Lenkijoje ir Lietuvoje? Ar atvyksite? Jei taip, tai kada?

O kaip sveikata? Kaip darbai? Ar nauji londonietiški gripai nepuolė ko nors?

Labai Jus pasiilgau. Jaučiuosi begaliniai dėkinga už tą prieglobstį, kurį radau Jūsų namuose. O dabar visus nuoširdžiai bučiuoju ir dideli linkėjimai visiems mano prieteliams ir visiems, kurie mane prisimena.

Iš Lietuvos kokią dieną būtina paskambinsiu telefonu, nes noriu išgirsti Valerijos balsą.

Dar kartą su geriausiais linkėjimais nuo manęs, mano vyro ir mamos.

Jūsų ALDONA

ISTORINIAI PASAULIO ĮVYKIAI

JAV susitarė su Alžiru dėl natūralinių dujų už 1,7 bil. dolerių. Kasdien gaus iki 2 bil. kubinių pėdų per 25 metus. Dėl to pasitaisė ir diplomatiniai santykiai, kuriuos Alžiras buvo nutraukęs dėl Izraelio-arabų karo.

Egipto prezidentas Sadat pareiškė: Arabai nebeturi vilčių, kad Amerika imtųsi diplomatinio spaudimo prieš Izraelį. Arabai dabar, esą, imsis organizuoti partizanų Palestinoje prieš Amerikos naftos interesus. Sprogimų jau įvyko.

Tarybų S-ga sustiprino savo įtaką ir Afrikoje. Somali valstybėje rytiniame Afrikos krante, Tar. S-ga gavo aviacijos bazes. Iš ten jie galės kontroliuoti savo laivų judėjimą Indijos vandenyne, na ir žvalgybos centrai įkurti. Dar geriau, Tar. S-ga į Somalijos kariuomenę įjungė 2,500 karinių patarėjų. Somalijos bazė Indijos vandenyne turės tokios reikšmės kokios turė Kuba.

Kai Marokas paskelbė 90 mylių nuo kranto savais vandenim, tai sudavė smūgį Ispanijos ir Prancū-

zijos žvejams. Marokas, tačiau leido žvejoti iki 70 mylių tiem kraštams, kurie sudaro su Maroku tam tikras biznio sutartis. Tarybų S-ga parėmė Maroko politiką ir pasisūlė sudaryti bendrovę, tvirčiau įsigalėti taip pat vakariniame Afrikos krante.

Tar. S-gos įtaką Europoje sustiprinti Brežnevas gegužės pradžioje lankysis Vakarų Vokietijos Bonnoje. Jį priims social demokratų jaunieji, kurie kursto antiamerikines nuotaikas. Per Brandtą Brežnevas nori paveikti Europą sau norima linkme Europos saugumo konferencijai. Brežnevui rūpi sumažinti Amerikos, ir Kinijos įtaką. Kinija, iš kitos pusės, stengiasi veikti Europą prieš sutartį su Tarybų S-ga. Kinija santykius su Europa stiprina, sudarydama diplomatinis ryšius su Ispanija. Kinijos noras atstovą pasiųsti į Bonną, paskubino Brežnevo kelionę į Vokietiją.

Prieš susitikdamas su Brežnevu, Brandtas atskuba į Washingtoną. Pirmiau vyks į Jugoslaviją ir į Izraelį. Nori vaidinti tarpininką tarp Europos ir Tar. S-gos ir tarp Izraelio ir arabų.

Tar. S-ga pakvietė Japonijos min. pirm. Tanaką. Kada atvyks, neskelbia. Tar. S-ga nori ir taikos sutarties su Japonija. Derybos buvo nutrūkusios dėl Kurilų salų. Dabar abi pusės daro nuolaidų, tikėdamos ekonominės naudos - Japonai gali Tar. S-gai nutiesti Sibire vamzdžius natūralinėm dujom ir naftai. Kinija rodo nepasitenkinimo, kad vamzdžiai numatomi praveisti prie Kinijos sienos.

Senatui Sen. Fulbright pasiūlė per dvejus metus baigti karinę pagalbą kitiems kraštams, atšaukti karines misijas tai pagalbai vykdyti ir karinių patarėjų dalį, kurių dabar 47 valstybėse esą 23,000.

Hanoi vyriausybė nedavė vizos sen. Brooke, norėjusiam aplankyti S. Vietnamui teikimu. Atsakymas taip skamba: "Vietnamo pareigūnai užimtį neribotam laikui". Paramos klausimas S. Vietnamui dabar atidėtas taip pat neribotam laikui.

SKAITYTOJAU! Nedelskite atnaujinti Vienybės prenumeratą. Laikraštis laukia Jūsų paramos.

PATIKO STRAIPSNIS APIE KOPERNIKĄ

Šių metų Vienybė įdomi įvairiais straipsniais. Ypačiai man patiko straipsnis apie Koperniką, parašytas prof. dr. Romano Plečkaičio. Aš prisimenu, man dar esant mažai, Lietuvoje Koperniko paveikslas kabojo mano Tėvelio Jono Kumečio (knygnešio vargonininko Veliuonoje) kambaryje. Po tuo paveikslu buvo užrašas lotynų kalba "Copernicus".

Mano tėvelis kartu su kun. J. Tumu-Vaižgantu kalbėdavo apie Koperniką ir apie tai, kad jis buvo iš Prūsų Lietuvos, studijavo daugelį svetimų kalbų ir visur važinėjo. Tam straipsnyje surinkta medžiaga labai svarbi ir įdomi ir šio vertingo straipsnio autorius prof. Plečkaitis vertas pagarbos. Lietuvoje mano pirmas lietuvių rašto, gramatikos mokytojas buvo Jurgis Plečkaitis, jau miręs. Gal jis prof. Plečkaičio giminaitis?

NATALIJA STILSONIENĖ

- Stasys Lozoraitis, Jr., Lietuvos atstovas prie Šv. Sosto, PLB seime rugsėjo 1 Washingtonė skaitys paskaitą: "Tarptautinė padėtis ir Lietuvos laisvinimas".

LITUANISTIKA ANGLIJOJE

Humanizmo idėjos, pasiekusios Lietuvą, sustiprino jos ryšius su kitomis valstybėmis. Jau XVI a. ir vėliau XVII a. būta kultūrinių ryšių su viena iš tuo metu tolimiausių valstybių - Anglija.

XVI a. Vilniuje anglai garsėjo kaip gydytojai: Martin Fox buvo karaliaus Zygmanto Augusto asmeniniu gydytoju, o Jokūbas Arnuth buvo išslystas Merkello Giedraičio lėšomis tęsti medicinos studijų Padujeje. Grįžęs dirbo Vilniuje.

Vilniaus universitete dirbo rektorikos profesorius John Hay, matematikos profesorius Bosgrave, teologijos profesorius Adomas Brocus ir Laurynas Artūras Fautneus.

Vilniaus akademijoje apsilankęs 1589 m. Zigmantas III buvo sveikinamas lotynų, lenkų, lietuvių ir anglų kalbomis.

Kontaktai su Anglija ypač padažnėjo reformacijos ir kontrreformacijos kovų laikotarpiu.

Pradėjus Angliją valdyti karalienėi Marijai I (1553-1588), daug reformatų turėjo išvykti iš Anglijos. Dalis nuvyko į Lietuvą. Zygmantui Augustui valdant, Kražius gavo Richard Bertle, Lancaster kunigaikštis. Valdant karalienėi Elžbietai I (1558-1603), anglikonų šalininkei, iš Anglijos toliau emigruodavo nepaklusę anglikonams. Kai kurie jų, ypač skotai, tada apsigyveno Kėdainiuose. XVII a. antroje pusėje vienu metu maždaug trečdalis Kėdainių gimnazijos mokinių buvo skotai. XVII a. pabaigoje žinomas buvo skotas Tomas Ramsey, kuris dirbo lietuvių pamokslininku ir recenzavo vieną lietuvišką leidinį.

Iš Lietuvos į Angliją vyko oficialūs pasiuntiniai, didikai, studentai, pagyvėjo kultūriniai ryšiai. Mikalojus Radvila Juodasis (1515-1565) buvo skyręs lėšų stipendijai Oxford universitete, kuria galėjo naudotis kalvinistai iš Lietuvos.

Anglijoje buvo išleistas Martyno Smigleckio logikos vadovėlis, Martynas Smigleckis (1564 - apie 1619) keturiolika metų profesoriaus. Jo vertimais naudojamasi Anglijos mokyklose, pagal jų laikė egzaminus "Guliverio keliionių" autorius John Swift. Žinoma buvo Anglijoje ir lietuvių raketų išradėjo Kazimiero Simonavičiaus knyga "Didysis artilerijos menas" (Amsterdam, 1650 m.), kuri buvo išversta į anglų kalbą ir jau vėliau - XVIII a. - išleista Londone.

Nenuostabu, tad, kad, esant apipusiam kultūriniam ryšiams, su Anglija yra susijusi kelių lietuviškų XVII a. leidinių istorija.

1660 m. Londone buvo pradėta spausdinti biblija, Samuelio Boguslavo Chilinskio išversta į lietuvių kalbą. Tai buvo pirmasis pradėtas spausdinti šios knygos vertimas į lietuvių kalbą. Tačiau ir šis vertimas nebuvo baigtas spausdinti, nepastebė Lietuvos, ir iki mūsų dienų teišliko keli šio spaudinio fragmentai. Įdomu, kad prie šio darbo daug prisidėjo to meto Anglijos šviesuomenė. Jos

vertėjas Samuelis Boguslavas Chilinskis buvo Lietuvos reformatų stipendiatas Olandijoje. 1657 m. jis negalėjo grįžti į Lietuvą, kur slautėjo karo ugnis. Gavęs Olandijos Frenekerio universiteto profesūros labai palankias rekomendacijas kaip "lietuvis jaunuolis", pasuko į Angliją. Ten Chilinskis savo sumanymu sudomino garstus Oxfordo profesorius chemiką Robertą Boyd, matematiką John Wallis bei teologijos profesorių Henriką Wilkinson. Šie garsūs mokslininkai buvo vieni Karališkos mokslo draugijos - Royal Society - kūrėjų.

Profesoriai rėmė Chilinskį materialiai, kadangi vertėjas kity pragyvenimo šaltinių neturėjo. Chilinskis vertė trejus metus; 1660 m. Londone pradėjo spausdinti knygą į kredita. Greičiausiai anglų profesorių paragintas ir paremtas, Chilinskis 1659 m. Londone paskelbė šios knygos vertimo į lietuvių kalbą programą anglų, o vėliau ir lotynų kalbomis. Programoje buvo trumpai apibūdintas Lietuvos krikštas, lietuvių kalbos paplitimo ribos ir įrodomas neatidėliotinas reikalas išspausdinti šią knygą lietuvių kalba. Matyt, tam tikra materialinė pagalba buvo gauta, tačiau, be abejo, jos dideliu leidiniui nepakako.

Tuo metu - 1660 m. iš Lietuvos į Londoną nuvyko Lietuvos reformatų įgaliotinis Krainskis. Krainskis rašė, jog Anglijos karaliaus dvare daugeliui Lietuva buvo negirdėta ir nežinoma šalis. Anglijos karalius audienijos metu įgaliotinio Krainskio dokumentus pavedė patikrinti asmenims, kurie žinojo apie pradėtą spausdinti Chilinskio vertimą. Chilinskio rėmėjai turėjo gerą progą išnaudoti šį momentą.

Europoje jau plačiai buvo paplitusi tautinės valstybės samprata. Iškelta gimtosios kalbos vertė, formavosi daugelio Europos tautų literatūrinės kalbos. Tad Anglijos šviesuomenė, kuri Chilinskio buvo įtikinta, kad lietuvių ir lenkų tautos yra atskiros, biblijos vertimas į lietuvių kalbą atrodė svarbus ir būtinas. Tuo tarpu Krainskui, nesusiūsiui su lietuvių kultūra, atrodė, kad spausdinti knygą lietuvių kalba esanti nereikalinga prabanga. Anglijos karalius savo įsaku leido paskelbti rinkliavą su sąlyga, kad dalis lėšų bus skirta biblijai lietuvių kalba spausdinti. Numatytasis tiražas - 3,000 egz.

Po kelerių metų bažnytinės cenzūros buvo uždrausta toliau spausdinti Chilinskio vertimą tuo pretekstu, jog vertime esą daug klaidų. Krainskis nutraukė Chilinskiui lėšas iš rinkliavos. Išspausdintoji knygos dalis buvo patalpinta Londone Belgų bažnyčioje, o Chilinskis gyveno Anglijoje, badaudamas ir skurdamas dar 6 metus. Mirė 1668 m.

1680 m. rudenį į ilgą kelią po Vakarų Europą išsiruošė Lietuvos reformatų pasiuntinys M. Minvydas. Jis turėjo išsirušinti Lietuvos reformatams stipendijų universitetuose ir pabandyti

spausdinti naują biblijos vertimą į lietuvių kalbą. Nuvykęs į Angliją, 1681 m. Minvydas pastrašė pasižadėjimą, kad surinktus pinigus jis išleis biblijai spausdinti ir alumnams iš Lietuvos Anglijos universitetuose išlaikyti. Tačiau pinigų, matyt, gavo nedaug, o 1681 m. knygos vertimo į lietuvių kalbą rankraštis buvo paskelbtas sudėgęs.

Minvydo kelią į Angliją pasitarnavo, tur būt, lituanistikai kita prasme: tikriausiai, tai jis, vykdamas į kelią, pasiėmė su savimi Karaliaučiuje 1680 m. išleistą lietuvišką kalvinistų katekizmą. Jo vienintelis egzempliorius išliko Britų muziejuje. Tai buvo pirmasis elementorius lietuvių kalba, skirtas Didžiosios Lietuvos skaitytojui; jame išspausdinta abėcėlė, sklemenavimo pavyzdžiai, romėniški bei arabiški skaitmenys. Anglijoje, matyt, kažkas prirašė ranka knygutėje angliškai-lietuvišką žodyną. Britų muziejuje dabar saugomas ir Chilinskio vertimo rankraštis. 350 metų šios vienos pirmųjų knygų lietuvių kalba likimas buvo nežinomas. Tik XX a. pradžioje jį iš antikvaro įsigijo Britų muziejus.

Nežiūrint nesėkmingo knygos spausdinimo, Chilinskio vertimas pagarsino lietuvių kalbą Vakarų Europoje: iš jo į įvairius poliglotinius rinkinius, labai populiarius XVII-XVIII a., pateko lietuviški tekstai.

Lietuvoje

Kovo 15 d. Kompozitorių sąjungoje įvyko naujų kūrinių perklausa, J. Navasaičio Variacijas smuikui, altui ir violončelei griežė M. K. Čiurlionio meno mokyklos moksleiviai G. Vitėnaitė, A. Nemanis ir R. Urba, V. Barkausko "Elegiją" ir "Fantastinę tokatą" paskambino A. Juozapėnaitė, O. Balakausko Sonatiną smuikui ir fortepijonui atliko G. Dalinkevičius ir L. Gutauskienė; iš įrašo skambėjo V. Bagdono "Vilniaus mozaika" (kūrinį recenzavo muzikologė O. Narbutienė). Apie naujuosius kūrinius aptarime kalbėjo A. Račiūnas, A. Venckus, E. Ragulskienė, J. Juzeliūnas V. Jurgutis ir kt.

Kompozitorių namuose paminėtas muzikologo S. Ylos 60-metis. Apie sukaktuvinį kūrybinę, pedagoginę ir visuomeninę veiklą papasakojo akademikas J. Gaudrimas. Jubiliatą sveikino Lietuvos Kompozitorių sąjungos pirmininkas V. Laurušas, Vilniaus J. Tallat-Kelpšos ir Kauno J. Gruodžio aukštesniųjų muzikos mokyklų atstovai. Koncerte dalyvavo J. Stasiūnas, B. Almonaitytė, J. Urvelis ir G. Ručytė (koncertmeisterė), kurie atliko vokalinis kūrinius S. Ylos versta tekstais.

V. Lietuvos Kinematografininkų sąjungoje įvyko dokumentinių filmų operatoriaus A. Blyžos autorinis vakaras, kuriame buvo aptarta šio ilgamečio Lietuvos kino studijos darbuotojų kūryba.

Sąjungos peržiūrų salėje surengtas susitikimas su jaunaisiais žurnalistais ir žurnalistikos specialistais studentais.

"COPYRIGHTUSSR"

Tarybų Sąjunga pranešė UNESCO agentūrai Jungtinėse Tautose, kad nuo 1973 m. gegužės 27 d. ji pradės pripažinti knygy, muzikos, filmų autorių teises taip vadinamą - "copyright". Visi autoriai, ne tarybiniai piliečiai, ateityje galės gauti honorarų už savo kūrinius, kurie bus panaudoti Tarybų Sąjungoje.

Įsijungdama į "Copyright" sutartį Tarybų Sąjunga taps 64-ąja nare. Iki šiol Tarybų S-ga nesilaikė jokių taisyklių, svetimų autorių kūrinius naudodavo neatsilygindama jų autoriams. Išimtis buvo daroma tik tokiems autoriams, kurie garbindavo Tarybų Sąjungą. Jiems naudingi raštai būdavo apmokami rubliais, kuriuos reikėdavo išleisti Tar. Sąjungoje.

Už praeityje naudotus kūrinius jokių honorarų Maskva nemokės.

Užsienio autorių kūrybos naudojimas nėra Tar. S-gos pradėtas. Ir carų Rusija nepripažindavo svetimiems autoriams jokių teisių.

Vakaruose galvojama, kad įsijungimas į "Copyright" konvenciją yra tarybinės politikos atslūgimo bruožas, noras ieškoti normalaus santykių su Vakarais.

Amerikoje Tar. S-gos delegacija, vadovaujama Boris Stukalin, Tar. S-gos valstyvinio komiteto knygoms spausdinti, leisti ir plauti, reikalams pirmininko. Jis yra aukšto rango pareigūnas. Jo žinioje yra visos Tar. S-gos knygos. Delegacija studijuoja Amerikos autorių teisių sistemą, kaip atlyginama autoriams už jų darbų naudojimą. Maskva savo autoriams moka pagal autorių išgarsėjimą ir kaip jų kūryba naudinga socializmo statybai ir pažangai.

Tarybų Sąjungos įsijungimas į tarptautinę autorių teisių Konvenciją tampa prileidimu Tarybų sąjungos Valstybiniam Knygų Spausdinimo Komitetui kontroliuoti autorius, norinčius spausdinti kūrinius vakarų kraštuose. Autoriai, Tarybų Sąjungos piliečiai, išspausdinę savo kūrinius užsienyje be valdžios cenzūros institucijų leidimo, praranda teisę į honorarą ir galės būti traukiami į teismą.

J. Švedo atminimui

Stekdama įamžinti Lietuvos liaudies artisto, laureato, profesoriaus Jono Švedo atminimą, Lietuvos Ministrų Taryba įpareigojo Vilniaus miesto vykdomąjį komitetą pastatyti ant J. Švedo kapo antkapį paminklą Antakalnio kapinėse ir įrengti memorialinę lentą prie namo Vilniuje, Tiltu g., Nr. 7.

Nutarta suteikti Jono Švedo vardą Panevėžio pedagoginei muzikos mokyklai ir ją vadinti Panevėžis Jono Švedo pedagoginė muzikos mokykla.

Valstybinis leidyklų, poligrafijos ir knygų komitetas įpareigotas išleisti knygą, o Valstybinis kinematografijos komitetas - sukurti dokumentinį filmą apie J. Švedo gyvenimą ir kūrybą.

VIENYBĖ, 1973 m. gegužės 4 d.

Kanada ir etninės grupės

Tęsinys

Gyvai besireiškiančios etninės grupės gali pažadinti antros, trečios ir tolimesnių kartų kanadiečių jausmą, kad jie yra surišti su įvairių kraštų žmonių tradicijomis bei patirtimi.

... Etninė ištikimybė neturi sumažinti ir paprastai nesumažina ištikimybės platesnei bendruomenei bei šaliai.

Daugiakultūriškumas nesužalos kanadietiškumo. Iš tikrųjų vyriausybė nuoširdžiai tiki, kad Kanados tikroji tapatybės esmė ir yra jos kultūrinis įvairumas.

Kiekvieną etninę grupę turi teisę išlaikyti savitą kultūrą bei jos vertybes, tą kultūrą puoselėti neišėinant iš visos Kanados konteksto. Mes galime turėti dvi oficialias šio krašto kalbas, tačiau neturime dviejų oficialių kultūrų. Daugiakultūrė politika turi tapti visų kanadiečių politika.

Oficialių kalbų įstatymu, anglų ir prancūzų kalbos yra pripažintos oficialiomis Kanados kalbomis, kad jos būtų vartojamos visose parlamento bei Kanados vyriausybės įstaigose.

Šis įstatymas nevaržo kitų kalbų kaip daugelio įvairių Kanados kultūrų išraiškos.

Iš kitos pusės, daugelio kitų kalbų kultūrinės vertės pripažinimas neturėtų sumenkinti Kanados oficialių kalbų užimamosios pozicijos. Bus stengiamasi, kad visi piliečiai jas vartotų.

1. Kanados vyriausybė remia visas Kanados kultūras ir, kiek ištekliai leis, ieškos būdų ugdyti tas kultūrinės grupes, kurios jau pareiškė norą augti bei savo įnašu prisidėti prie Kanados klestėjimo ir įrodys paramos reikalingumą. Vyriausybės paramos teikimas remsis principu, kad visų pirma tokios kultūros pačios turi parodyti savo pajėgumą.

2. Vyriausybė remia visų kultūrinių grupių narius, stengdamasi padėti nugalėti kultūrines užtvartas, klūdančias pilnai dalyvauti Kanados visuomenėje.

Įstatymas gali ir tikrumoje saugo nuo atviros diskriminacijos. Tačiau joks įstatymas negali uždrausti grupės priklausomybės jausmo nei pašalinti saviniekos jausmo.

Yra paruoštos programos, kurių tikslas - skatinti pasitikėjimą savo teisėta vieta Kanados gyvenime. Tam reikalui bus panaudojamos istorijos, filmai bei muziejiniai rodiniai.

3. Vyriausybė skatins kūrybinius susitikimus bei pasikeitimus tarp visų Kanados kultūrinių grupių, kad tuo būdu pasitarnautų krašto vienybei.

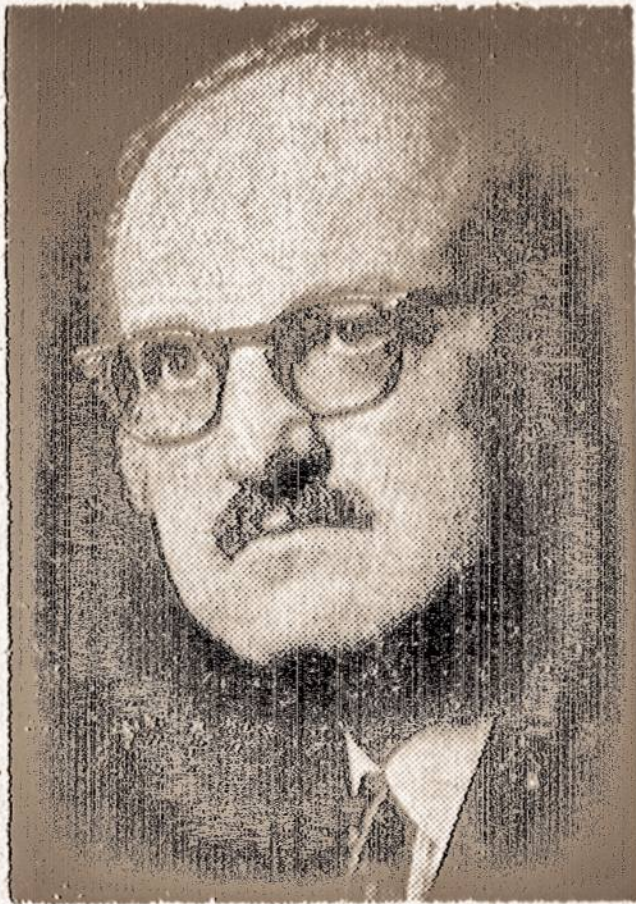
Vyriausybės parama daugiakultūriams centrams, specifiniams etninių grupių projektams ir valdybinių bei vaizdinių menų apraiškoms stiprins kultūrinį bendradarbiavimą.

Vyriausybė, tačiau, yra aiškiai pasisakiusi, kad jina neplanuoja remti tokių individualių grupių, kurios izoliuojasi nuo likusios Kanados visuomenės. Programos

yra taip sutvarkytos, kad skatintų kultūrinių grupių dalijimąsi savo kultūriniais turtais su visais kitais kanadiečiais ir su visais kitais kraštais. Tuo siekiama, kad visi kraštai pastebėtų mūsų kultūrinį įvairumą.

4. Vyriausybė ir toliau padės imigrantams išmokti bent vieną Kanados oficialių kalbų ir tokiu būdu pilnai įsijungti į Kanados visuomenę".

HON. S. HAIĐASZ
PASKIRTAS ATSAKINGU
UŽ DAUGIAKULTŪRIŠKUMĄ
VALSTYBĖS MINISTRU

Dr. Stanley Haidasz

1972 m. lapkričio 27 d. ministras pirmininkas The Rt. Hon. Pierre Elliott Trudeau paskelbė dr. Stanley Haidasz, Toronto-Parkdale apylinkės parlamento nario, paskyrimą valstybės ministru, atsakingu už daugiakultūriškumą. Dr. Haidasz jau seniai darbuojasi etninių kultūrų srityse. Jo parlamentinė veikla aiškiai rodo jo rūpestį atskirų mažumų bei kultūrinių grupių teisėms, jų gerovei, imigrantų problemoms.

Pirmą kartą išrinktas į parlamentą 1957 metais, dr. Haidasz dalyvavo daugelyje parlamento komitetų, buvo daugelio oficialių delegacijų, atstovaujančių Kanadai tarptautinėse konferencijose nariu. Jo parlamentinė patirtis labai plačiai šakota. Dukart buvo paskirtas sveikatos bei socialinės gerovės ministrų parlamentiniu sekretorium. Taip pat buvo paskirtas parlamentiniu sekretoriumi, ministru indėnų reikalams bei šiaurės sričių ministru vartotojų ir korporacijų reikalams.

Laisvai vartodamas anglų, prancūzų ir lenkų kalbas, dr. Haidasz igijo filosofijos bakalauro ir licenciatu laipsnius Ottawa universitete, o medicinos daktaro laipsnį - Toronto universitete.

Būdamas gydytoju, dr. Haidasz galėjo jungti savo medicininį išsilavinimą su parlamentine patirtimi ir tokiu būdu siekti patobulinimų sveikatos bei socialinės gerovės srityje.

Jis visą laiką domėjosi etninių grupių reikalais. Tuo būdu jisai tapo plačiai žinomas ir vertina-

mas. Vienas tokių įvertinimo ženklų buvo jo pakėlimas į Ontario etninės spaudos sąjungos garbės narius.

Daugiakultūrė vyriausybės politika turi tikslą skleisti toleranciją, respektą ir įvairios kultūrinės kilmės žmonių abipusį įvertinimą. Ši politika atmeta uniformiškumą kaip nepageidaujamą socialinį tikslą, nes tai ugdytų netoleranciją ir vidutiniškumą.

Įvairios pasaulio tautos yra vis labiau suartinamos viena su kita. Stengiantis kad pasaulis išvengtų daugelio praeities klaidų, žmonės turi išmokti suvokti, kas yra gera, vertinga, saugotina ir palaikytina kituose žmonėse.

Kanados vyriausybės manymu, Kanada yra pati tinkamiausia vieta pradėti įgyvendinti tokio pobūdžio apibusio respekto ir supratimo politiką, kad žmonės, kur jie bebūtų, pamatytų, jog Kanados užmojai remiasi daugiau pavyzdžiu, negu įsakymu.

Kaip valstybės ministras, atsakingas už daugiakultūrę politiką, dr. Haidasz jau yra davęs eiga daugeliui programų, kurių tikslas - sustiprinti visų etninių kultūrinių grupių įsijungimą į pagrindinę Kanados gyvenimo srovę.

Iki šiol pati populiariausia daugiakultūriškumo programa buvo susijusi su finansine parama etnokultūrinėms grupėms, kuri padeda įvykdyti kultūrinius projektus, pradėtus ir jų pačių narių vykdomus. Kai kurios šių ir kitų programų, dabar jau vykdomų pagal vyriausybės daugiakultūrinę politiką, yra anksčiau paminėtos. Bus sudaromos naujos programos, o jau vykdomosios plečiamos.

FINANSINĘ PARAMĄ JAU GAVO

Centro-Italo-Canades Giovanni Caboto, Montreal. - Pašalpa keturiem parinktiems žmonėms, kurie Montrealio pietryčių gyventojam rengia muzikos, meno, dramos, rankdarbių, dainavimo, virimo, mezgimo, plastikos dirbinių kursus ir kitus patarnavimus.

Montrealio jaunimui atgaivinama Kretos kultūra ir istorija. - The Cretan's Association of Montreal yra paruošusi mokslo metų programą mokykloms ir kitoms institucijoms iš kretiečių kultūros ir istorijos su garsiniais filmais. Pašalpa padeda padengti programos išlaidoms.

Vaikų ir suaugusių graikų tauti-

nių šokių kursai. - The Hellenic Federation of Parents and Guardians of Greater Montreal organizuoja graikų kilmės vaikams ir suaugusiems tautinių šokių kursus, tikėdamiesi sudaryti pastovią liaudies dainų ir šokių grupę. Daugiakultūrė pašalpa panaudota šokių mokytojų atlyginti.

Muzika, dainos ir šokiai iš Italijos. - Montrealiečiams duot progos susipažinti su italų kilmės kanadiečiais. Gruppo Folkloristico Friulano Montrealyje organizuoja muzikos, dainų, šokių, filmų programas ir paskaitas. Pašalpa padeda paruošti programas.

The Szechenyi Society Inc. of Montreal. - Pašalpa padeda apmokėti mokytojus, kurie moko jaunimą tautodailės, tuo būdu tikėdamiesi išlaikyti bei ugdyti vengrų kultūrą.

The B'Nai Brith Women's Council of Montreal. - Apmokėta už stambiu šriftu išleistas 500 Yiddish kalba knygy, skirtų kilnojamai bibliotekai, silpno regėjimo asmenims.

U. N. I. F. Y. Canada Committee (Understanding National Identity among Franco-Ukrainian Youth). - Kanadiečių-ukrainų jaunimo sąjungos ir Les Sortileges federacija folklorui skleisti Montrealy. Organizacijos 90 studentų koncertavo Montrealy, Toronte, St. Boniface, Winnipege, Yorktone, Prince Albert, Saskatoone, Cold Lake Army Base, St. Paul, Edmontone ir Kalgary.

ONTARIO

Kanados Ukrainų Komitetas Toronte gavo pašalpą išleisti Kanados ukrainų liaudies dainoms. 150 parinktų žmonių ir savanorių pakviesta krašte rinkti liaudies dainas. Bus įtrauktos lopšinės, pavasario, derliaus nuėmimo, vestuvių ir kitos dainos. Rinkinys bus išleistas ukrainų kalba su anglišku vertimu.

Neseniai susiorganizavusi Toronto lenkų studentų vaidintojų grupė Arabesca surengė trumpus vaidinimus. Daugiakultūrė pašalpa padėjo padengti išlaidas.

Pabaiga sekančiame numeryje

Kanados Parlamento rūmai Ottawoje.

100 METŲ FEODORO ŠALIAPINO - KIPRO PETRAUSKO IR KITŲ LIETUVIŲ DRAUGO GIMIMO SUKAKTIS

ALEKSANDRA STAŠKEVIČIŪTĖ

Nuotraukoje: Kipras Petrauskas ir Fiodoras Šaliapinas 1934 m. Kaune.

1934 metų pavasarį buvo reikšmingų įvykių Kauno ir Lietuvos kultūriniam gyvenime. Gegužyje afišos skelbė apie didžiojo rusų operos korifėjaus - Fiodoro Šaliapino gastrolės Kaune.

Ši žinia sukėlė tikrą sąjūdį Kauno teatre. Visi svarstėme, paslapčiom vildamiesi, būkstaudami ir svajodami, kas dalyvaus "Fausto" spektaklyje su Fiodoru Šaliapinu. Nenusakomas buvo mano džiaugsmas, kai sužinojau, jog man teks dainuoti Margaritą.

Apie Fiodorą Šaliapiną, rusų kultūros pasididžiavimą, daug buvo pasakojęs Kipras Petrauskas, jo bičiulis, kartu dainavęs Marijos teatre. Nerimaudama laukiau susitikti su didžiuoju vokalo meistrų. Buvau prisiklaususi įvairiausių legendų apie jo asmenybę, jo nepaprastai didelį reiklumą sau ir partneriams.

Pamenu, išklausęs Margaritos ariją, pasidomėjęs, kur man teko mokytis, jis užsidegęs pradėjo dėstyti savo kūrybinius principus, aiškinti savąją Margaritos vaidmens traktuotę. Susijaudinęs jis kalbėjo, jog tikram menui nėra ribų, nėra išbaigto vaidmens, kad kiekvieną sykį, prieš išeidamas į sceną, dainininkas turi ieškoti naujų spalvų, naujų niuansų, naujų vokalinės ir sceninės išraiškos formų. Klausytojas kartu su dainininku turi išgyventi visus sielos virpesius. Todėl tokį didelį dėmesį F. Šaliapinas teikė emocinei vaidmens išraiškai. Dainininko balsas, - sakė jis, - jo jausmų išraiška, todėl visad reikia galvoti, ieškoti.

Fiodoras Šaliapinas tąsyk visus mus, dalyvavusius "Fausto" spektaklyje, - Kiprą Petrauską, Juozą Mažeiką, mane ir kitus - uždegė didžiule ieškojimų aistra

mane privertė pasitikėti savo jėgomis.

Tokia buvo ši nerami, nuolat ieškanti, didi asmenybė.

Dar ir dabar negaliu užmiršti jo nuostabaus, nepakartojamo aksoninio, plataus diapazono balso, sugebančio perteikti subtiliausius jausmus. Jo sukurti personažai buvo nepaprastai tikroviški ir gyvenimiški, nes buvo prisodrinti didžios menininko asmenybės, išjausti jo dosnios sielos, praturtinti jo neišsemiamas kūrybinės fantazijos. Kartu supaprastu rusų valstiečiu Ivanu Susaninu jis kovoją už tiesą; liaudies išmintim turtingas jo metraštinių Pimenas; narsa žavi karžygys Rusianas; dramatismu sukrečia caras Borisas, žmogaus prigimties dvilypumas atsiskleidžia pavydo draskomame Saljeryje. . . Visuose atsiskleidžia žmogaus didybė ir tragizmas.

Fiodoras Šaliapinas nepaprastai mėgo rusų liaudies dainas, iš jų, ilgesingų ir jautrių, mokėsi melės tėvynei, žmonėms. Jis buvo nepaprastai artimas savo žmonėms, jų lūkesčiams ir viltims. Ir paskutiniaisiais dramatiškais savo gyvenimo, toli nup tėvynės metais jis išliko artimas savo liaudžiai.

Kone keturiasdešimt metų skiria nuo tos atmintinos 1934 metų gegužės 23 dienos, "Fausto" spektaklio Kauno scenoje. Jis išliko kaip vienas didžiausių ir brangiausių mano kūrybinės biografijos, mano gyvenimo prisiminimų. Ir po tiek metų negaliu užmiršti susitikimo su didžiuoju menininku. Visad, ar anksčiau eidama į sceną, ar dabar eidama pas studentus į auditoriją, prisimenu lyg priesaką šio didelio menininko žodžius - ieškot, mąstatyt, nenurimt!

Pietų Amerikos lietuvų kongresas

Vasario 22-25 dienomis Sao Paulo mieste, Brazilijoje, vyko penktasis Pietų Amerikos Lietuvių kongresas. Pradėtas iškilmingomis pamaldomis saleziečių bažnyčioje.

Tuojuo po pamaldų mokyklos salėje kongresą atidarė prel. P. Ragažinskas. Pirmininku buvo paskiriamas J. Valavičius, kuris pravedė visą programą. Buvo delegatų sveikinimai žodžiu, perskaityti sveikinimai raštu.

Meninę dalį atliko tautinių šokių grupė "Žilvitis" ir "Aušros" choras, vadovaujant muz. F. Girdauskui.

Buvo išrinkta kongreso lietuvių tė - ta garbė teko K. Pratelytei.

Vasario 23 d. visą dieną buvo svarstoma mokslo, kultūros, lietuviybės, politikos ir religijos klausimai. Jaunimo sekcijoje paskaitą skaitė Argentinos lietuvių veikėjas Zeferinas Juknevičius.

Diena buvo baigta festivaliu atvirame ore. Grojant dūdų orkestrui, šoko įvairios tautinių šokių grupės.

Vasario 24 d. dar buvo tęsiama akademinės, politinės ir kultūrinės sesijos. Vakare japonų salėje įvyko kongreso uždarymas. Pirmiausia kalbėjo prof. H. Nadolskis portugalių kalba, po jo sekė Liet. Pasaulio Bendruomenės c. v. vicepirmininko dr. A. Navvyčio kalba. Buvo perskaityta ilga protesto rezoliucija prieš lietuvių persekiojimą ir genocidą, reikalaujant Lietuvai laisvės.

Meninės programos dalį atliko tautinių šokių grupė iš Chicagos "Grandis", vadovaujama Irenos Smetliauskienės. Akordeonu lydėjo A. Stelmokas.

Solistė A. Simonaitytė padainavo lietuviškų dainų. Brazilijos tautinių šokių "Nemunas" pašoko ir "Aušros" choras padainavo.

Sekmadienį, vasario 25 d., lietuvių Vila Zelinos bažnyčioje kongresas baigtas pamaldomis. Po to visi vyko prie Brazilijos nepriklausomybės paminklo, kur padėtas vainikas. Karo policijos orkestras grojo Lietuvos ir Brazilijos himnus.

- Balandžio 4 d. Montrealy komisija, iš pirm. dr. Henriko Nagio, Vytauto Jonyno, Dainos Kerbelytės, Reginos Staškevičiūtės ir Rasos Lukoševičiūtės, paskyrė LB Švietimo tarybos paskelbtam jaunimo skaitiniams kūriniai premiją, \$1,000 Danutėi Brazytei-Bindokienei už apysaką jaunimui "Parkas anapus gatvės".

Rašyt. D. Bindokienė prieš keletą metų laimėjo jaunimo skaitinių premiją už apysaką "Mieste nesaugu", taip pat yra išleidusi romaną "Viena pasaulyje".

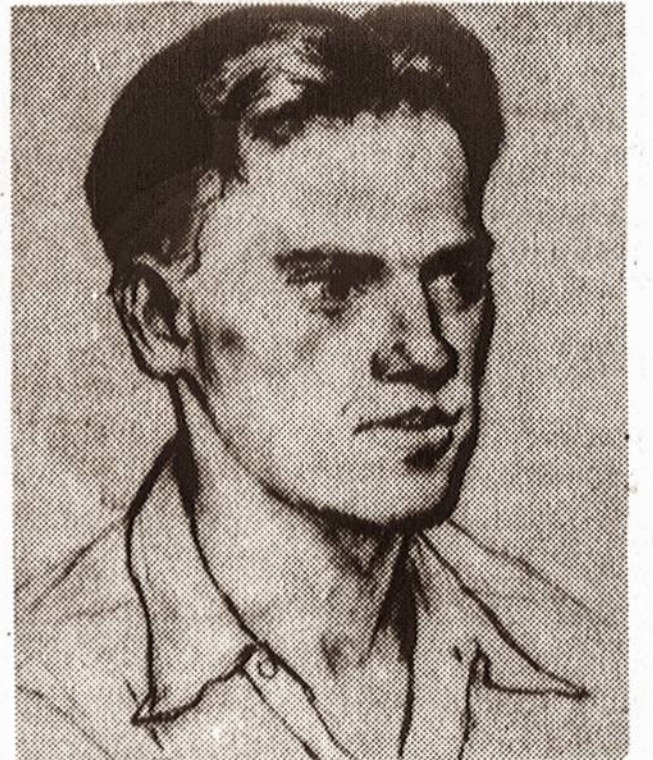
Komisija išrinko jaunimui tinkamus ir kūrinius, kurie bus spausdinami - Nijolės Jankutės-Užubalienės "Nuo devynių iki pirmos" ir Julijos Švabaitės-Gylienės "Iš Gabriuko užrašų".

Premijos įteikimo iškilmės bus gegužės 13 d. Jaunimo centre Chicagoje. Į iškilmės nuvyks ir komisijos pirmininkas poetas Henrikas Nagys.

Atsiųsta paminėti

A. Kristalponis - poezijos rinkinėlis "Visas turtelis-šimtinė". Tai 1971 m. Chicagoje išleista knyga su daugiau kaip šimtu eilėraščių.

Knygos pradžioje autorius kreipiasi į skaitytoją šitokiu žodžiu: "VISAS TURTELIS-SIMTINE" ŽODIS SKAITYTOJUI

A. Kristalponis, knygos autorius

Mielas skaitytojau, su šiuo mažu kūriniu buvo stengtasi atrasti atsakymą į platų klausimą: - Kas yra eilėraščių? Šiame kūrinyje yra analizuojama poetinė pasakojamoji formoje ir ieškoma perduoti žmogaus savijautos pergyvenimus, stebint lietuvių emigranto akimis. Kūrinyje yra paliesta daugybė įvairių temų, tampriai surišų su realiu gyvenimu. Kai kurios iš jų skirtingoje formoje pabrėžia gyvenimo sriautį; lūkesčius, viltis, norus, ilgesį ir kitus brangius ar skaudžius įvykius. Kai kuriuose eilėraščiuose švyteli kai kurios išvados, kiti stengiasi atpasakoti sapnus ar pabrėžti ryškesnius, skambesnius, herojiškesnius ir dramatiškesnius kalbinius niuansus. Jei tuose eilėraščiuose skaitytojas atras pasitenkinimą ar išspręstą pasitaikantį mįslę, šio kūrinio autorius jausis pilnai pasiekęs savo tikslą. Žinokime, kad kai kurie eilėraščiai buvo parašyti kai kuriuose Vakarų Europos kraštuose, kiti buvo parašyti įvairiuose Pietų Amerikos kraštuose, t. y. svetingoje šalyse.

Kalbos ir kraštai suminėti eilėraštyje "Pumpurėliai skleidžiasi", turėjo didelę įtaką į visą kūrinių. Nors tas viskas vėliau čia buvo perduota sava lietuvių kalba. Iš to eina: kai kurių eilėraščių posakių sąvokos gali būti aiškinamos dešimtimis metaforų.

Šioje knygoje buvo stengtasi išnagrinėti poetiškai visokiausias padėtis. Kaip beatrodytų, kai kurios pasirodančios sąvokos ar iškilančios mįslės, vis dėlto gyvenimas eina toliau ir atskiri niuansai pasireiškia teigiamai ar neigiamai kiekvieną akimirka. Bet viena reikalinga įsidėmėti: su šiais eilėraščiais buvo stengtasi atiduoti auką lietuvių kalbai, ją praturtinti ir pareikšti pagarbą tėvų kraštui, ir visiems tauties.

Knygą galima gauti rašant adresu:

Vytautas Sadžius
7034 S. Washenaw
Chicago, Ill. 60629

VIENYBĖ, 1973 m. gegužės 4 d.

Janinai patiko Lietuva

(PERSPAUSDINTA IŠ "GIMTOJO KRAŠTO")

Daugeliui JAV artistų Niujorko Brodvėjaus teatras tėra tik svajonė. O jai jis, svetingai atvėrė duris, dar nesulaukus nė septynerių metų. Jau ir iki tol įvairiomis progomis spėjusią gražiai pasirodyti visuomenėje Janiną Mathews teatro vadovai išrinko iš 200 kitų mergaičių pagrindiniam vaidmeniui R. Dahdaho spektaklyje „Curley McDimple“. Kelias valandas, beveik nenueidama nuo scenos, Janina ten dainavo, šoko, šmaikščiai įsiterpdavo į suaugusiųjų pokalbius. Spektaklis turėjo didelį pasisekimą ir plačiausiai išgarsino mažąją artistę. Taip ji tapo „žvaigžde“.

Gal ir nelengva būti garsenybe tokiame amžiuje. Pamokos pradžios mokykloje, šokių mokykloje, muzikos pamokos namuose, televizijos laidos, koncertai, madų demonstravimai. O kada pažaišti?

Janinos motina, dainininkė Lionė Jodytė, gerai pažindama artisto gyvenimą, stengėsi viską derinti taip, kad kuo daugiau liktų laiko žaidimams. „Juk Janina visų pirma vaikas“, — būkštavo ji. Tačiau šlovė reikalauja ir savo duoklės. Jau senokai jos abi — motina ir duktė — koncertuoja viena kolekytyve. Keletą metų dirbo „teatre ant vandens“, vėliau — „Muzikos garsų“ programoje, važinėjo su ja po JAV ir Kanadą, gastroliavo Švedijoje, filmavo.

Sios žiemos kelionė į Lietuvą buvo savotiškos šventinės atostogos, pilnos malonių siurprizų. Pirmą kartą Janiną aplankė lietuviškas Senelis Šaltis, padovanojęs Baltijoje sužvegotų gintarų. Pirmą kartą ji susitiko čia su daugybe giminaičių, susidraugavo su jais, lankė teatrus, važinėjosi rogutėmis. Pirmą kartą Janina pamatė Lietuvą, apie kurią tiek daug jai yra pasakojusi mama ir prieš trejetą metų miręs tėvelis. Ji labai domėjosi čia viskuo. Ir Trakų ežero legendomis, ir Vilniaus pilies

JANINA MATHEWS

istorija, senamiesčio gatvių vaizdais, ir muziejuose esančiais eksponatais. Daugybę atvirukų iš Lietuvos ji pasiuntė savo draugams. Kad ir jie pamatytų, kokia ji — Lietuva.

Kai Janina buvo dar visai mažylė, ją kviesdavo demonstruoti vaikiškų drabužių modelių. Paklusni, supratinga mergaitė puikiai atlikdavo savo vaidmenį. Bet kartą publika jos ilgai nesulaukė pasirodant. Pajutusi kažką negero, motina nuskubėjo į persirengimo kambarį ir rado dukrą gailiai raudančią; ji griežtai atsisakė apsivilkti vaidinamais danų mergaitės drabužiais.

— Aš nenoriu danų, aš noriu savų lietuviškų, — tvirtino ji sumišusioms padėjėjoms.

Tai buvo jau seniai. Dabar Janinai jau dvylika metų. Ir štai Lietuvoje ji apsivilko savais lietuviškais tautiniais drabužiais — giminaičių dovana. Ir buvo jais, specialiai jai siūtais, labai patenkinta.

— Ne šią, bet kitą vasarą vėl atvažiuosime į Lietuvą, — kalbėjo išvažiuodama Janina Mathews. O jos mama Lionė Jodytė turi ir tolimesnių planų. Ji norėtų, kad dukra ateityje galėtų pasimokyti Vilniaus konservatorijoje. Gal taip ir įvyks. N. L.

Janina su mamyte Lione Jodyte.

Viešint Vilniuje, neapsieita be koncertų, televizijos. Nuotraukoje Janina dainuoja "Lietuva brangi, mano tėvynė" kartu su "AŽUOLIUKO" choristais. Ji apsivilkusi lietuviškais tautiniais drabužiais - giminaičių dovana, specialiai jai siūtas.

LIETUVIŠKOJE AMERIKOJE

BOSTONE SAULIUS CIBAS SU
POPS ORKESTRU

Gegužės 8 d. 8 v. v. Symphony Hall vyksta "Pops" orkestro, kuriam diriguoja Arthur Fiedler, koncertas.

Koncerto piano solistu bus Saulius Cibas. Koncertas rodomas per televizijos Educational stotis.

Saulius Cibas - jaunuolis. Pavasarį baigia aukštesniąją mokyklą. Yra išlaikęs egzaminus su labai aukštais pažymiais į universitetą. Jau yra priimtas į Massachusetts Technologijos Institutą. Šeštadieniais jis lanko Naujosios Anglijos konservatoriją.

Koncerte jis skambins L. Beethoveno First Mal Movement of Piano Concerto No. 1 in C Major.

Bilietus į tą koncertą galima užsisakyti iki balandžio 20 d. ir pas Edmundą Cibą.

Saulius Cibas gavo \$500 - Wallaston Glee Club stipendiją. Glee

Club turi savo orkestrą ir atlieka koncertus. Balandžio 30 d. 8 v. v. toks koncertas įvyks Quincy, Mass. Atlantic Junior High School.

Saulius Cibas tame koncerte atliks piano solo kūrinį Brahms'o partiją.

Konkursas istoriniam romanui apie Vilnių

1973-čiais m. sukanka 650 metų, kai Vilnių paskelbė Lietuvos sostine. Ta proga Vilniaus Krašto Lietuvių Sąjungos centro valdyba Amerikoje paskelbė konkursą parašyti istorinį romaną apie Vilnių ir jo kūrėjus su komentarais.

Geriausio romano autoriui skiriama \$1,500 premija.

\$1,000 premijos mecenatai yra Ona ir Valerijonas Šimkai, o \$500 Vilniaus Krašto Lietuvių Sąjungos centro valdyba.

SĄLYGOS: Romanas turi būti parašytas mašinėle, ne mažiau 113,000 žodžių (tai vidutinė 350 puslapių knyga). Rankraščiai turi būti pasirašyti slapyvardžiu, kuris užrašomas ant pridodamo voko, kuriame įdedamas raštelis su autoriaus tikrąja pavarde,

Lietuvos nepriklausomybės šventės proga Nashua, N. H. miesto bibliotekai Vytautas Širvydas padovanojo lietuviščių knygų. Paminėtinos: The Balts by Marija Gimbutas, Art Collection of the Lithuanian Franciscan Fathers, A. Simučio suredaguotas Pasaulio Lietuvių Žinynas, Popular Lithuanian Recipes by Josephine J. Daužvardis, dvi laidos, History of the Lithuanian Nation by Constantine R. Jurgėla, Timeless Lithuania by Owen J. C. Norem, Awakening Lithuania by Jack J. Stukas, Lithuania in Crisis by Leonas Sabaliūnas, Lituanus žurnalo dviejų metų prenumerata, Introduction to Modern Lithuanian dvi laidos, Perfection in Exile by R. Šilbajoris, The Green Linden - Lietuvių liaudies dainos, Nepriklausomos Lietuvos pinigai, Senovės lietuvių pinigai, Senovės lietuvių pinigai - Kario, Encyclopedia Lituanica ir kitu.

Padovanota visa eilė lietuviškų knygų. Visas knygas suaukojo atskiri žmonės. Jos įteiktos Lietuvių Bendruomenės vardu.

PADOVANOJO LIETUVIŠKŲ KNYGŲ

Vytautas Širvydas (d.) įteikia lietuviškų knygų Nashua bibliotekos direktoriui Vincent Servello. Nuotrauka tilpo Nashua spaudoje.

Chirurgė Julija Vilinskaitė

"The Connecticut Alumnus", Connecticut universiteto žurnalas kovo mėnesio laldoj paskyrė šešiomis nuotraukomis pažyrintus keturis puslapius 34 metų chirurgę dr. Julijai Vilinskaitėi. Redakcijos narė Karen A. Grava savo rašiniį pavadino "Dr. Julija Vilinskaitė - ryžtinga moteris vyrų darbuose".

Vilinskaitė gimusi 1938 m. Lietuvoje. Tėvai pabėgo, kai komunistai įsiveržė į Lietuvą. Su tėvais atvyko į JAV. Pradžios mokykloje nemokėjo angliškai. Bet vaikai buvę jai nepaprastai draugiški. Jų tėvai ją net pasikvietė davę į namus.

Gerali baigė aukštesniąją mokyklą Hartforde. Gavo stipendiją. 1960 m. baigė Hartford universiteto chemijos - zoologijos skyrių. Vėl gavus stipendiją, įstojo į Philadelphia moterų medicinos kolegiją, kurią taip pat labai gerai baigė. Už patologiinius tyrimus gavo Bauch-Lomb medalį ir

vardu, adresu ir telefonu.

Premijuotiną romaną jury komisija nustato paprasta balsų dauguma. Dėl nepremijuotinių romanų spausdinimo bus tariamasi su autoriais atskirai. Jury komisija sudarė prof. dr. Justinas Pikūnas, profesorė Aldona Augustinavičienė, pedagogė Jūratė Pečiūrienė ir Vilniaus Krašto Lietuvių Sąjungos centro valdybos pirmininkas Kazys Veikutis. Rankraščius iki 1973 metų spalio 1 d., siųsti adresu:

Kazys Veikutis,
8934 Milner Street
Detroit, Mich. 48213

Sheard-Sanford žymenį.

Atlikusi privalomą praktiką George Washingtono universiteto ligoninėje, dr. J. Vilinskaitė pradėjo dirbti Hartford ligoninėje ir Veteranų ligoninėje East Orange, New Jersey.

Jos širdžiai buvo priimtina chirurgija. Atlikus nustatytą praktiką ir išlaikius reikalingus egzaminus, dr. J. Vilinskaitėi buvo suteiktas chirurgės vardas. Dabar ji sėkmingai daro beveik visų rūšių operacijas daugiausia veteranų ligoninėje Newington, Conn. Be to, ji operuoja McCook ir Hartford ligoninėse.

Dr. J. Vilinskaitė ne tik operuoja ligonius, bet ji yra chirurgijos profesoriaus asistentė, studentams skato paskaitas ir vykdo mokslinius tyrimus patologinėje fiziologijoje, plaučių kvėpavimo ir kt.

TRUMPAI

• Vytautas Širvydas praneša, kad Nashua (N. H.) Telegraph rašė, jog Adolphe Bernotas miesto viešojoje bibliotekoj skaitys paskaitą apie Lietuvą, jos istoriją. Laikrašty įdėtas Bernoto atvaizdas, pažymint, kad jis būdamas vaiku atvyko iš Kauno, kad tėvai pastraukė į Vakarus, Amerikoje baigęs žurnalistikos studijas ir yra veiklus Amerikos Lietuvių Bendruomenės narys. Toj pačioj bibliotekoj Bernotas suruošė ir lietuvių meno bei knygų parodą.

• R. Viesulo paroda rengiam. Bostono Skaučių Židinio gegužės 12 d. Bostone.

• Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos seimas įvyks gegužės 26-27 Troy Hilton Inn, Detroit, Michigan.

• Ilse D. Cirtautas, studijuojanti Washingtono universiteto Azijos kalbų ir literatūrų skyriuje, gavo American Council of Learned Societies stipendiją toliau uzbekų kalbą ir raštiją tyrinėti.

• Saulius Mykaliukas, atlikęs izdininko-kontrolleriaus pareigas jaunimo kongreso komitete, priėmė peticijų komiteto piniginių reikalų vedėjo pareigas.

Mirė Julius Paknis

JULIUS PAKNIS, Schuyler Savings & Loan Association steigėjas ir ilgametis to banko prezidentas, gyvenęs Kearny, N. J., mirė balandžio 24 d. sulaukęs 84 metų amžiaus. Po pamaldų Sopolingos Dievo Motinos bažnyčioj buvo palaidotas Sv. Kryžiaus kapinėse N. Arlington, N. J. bal. 28 d.

Nullūdime liko žmona, dvi dukterys ir du sūnūs, 11 anukų ir 2 proanūkai.

Paknio mirtis nemažas smūgis Kearny, N. J. lietuvių kolonijai. Jis buvo veiklus įvairiose organizacijose ir nuoširdus vienybės rėmėjas.

VIENYBĖ, 1973 m. gegužės 4 d.

LIETUVIŠKOJE CHICAGOJE

JOKŪBO DAGIO PARODA

Jokūbas Dagys iš Toronto, Kanados, į Chicagoją buvo atsivežęs apie šimtinę įvairaus dydžio skulptūrų (daugumoje medžio), kurios čia visą savaitę buvo išstatytos Čiurlionio galerijoje. Parodos atidarymas vyko balandžio 6 d. Apie savo kūrybą plačiau papasakojo pats kūrėjas, į dailės pasaulį atėjęs dar prieškariniais metais Lietuvoje. Dabar jis yra vienas iš nedaugelio lietuvių dailininkų, kurie iš kūrybos pelno pragyvenimą.

Apie šią parodą būtų įvairių atsiliepimų. Vieni ją gyrė, kiti peikė. Aišku, pats dailininkas, atrodo, nepretenduoja į didelės meno aukštumas, bet yra faktas, jog tautiečiai jo darbus mėgsta ir gana gausiai perka.

Gana nepalankiai šią parodą aprašė Draugo dienraštis, kuris paprastai glosto ir menkiausias pastreikiškus. Ten rašoma:

„...Skulptorius (svečias iš Kanados) Chicagon atvežė apie šimtinę savo kūrinių. Net ir naujoms galerijos patalpoms jų aiškiai yra perdaug: eksponatams trūksta erdvės, ant sienų ir ant grindų jie visur kimšte sukimšti, susidaro tiesiog apgailėtinas Kaziuکو mugės įspūdis.

Labiausiai Dagio pamėgtoji medžiaga yra medis. Tad ir parodoje visur dominuoja medžio skulptūros. Jų tvane kažkaip dingsta paties skulptoriaus, kaip kūrėjo, veidas, o jį visur stelbia atkakliai medį vis tuo pačiu skaptuku skaptuojąs amatininkas. Ir todėl parodoj maoniausia yra stabtelėti ne prie gausių visoklausio dydžio medžio skulptūrų, bet prie tų pavienių ir gana miniatiūrinių kelių bronzos skulptūrėlių, kurios labiausiai išperka ir įprasmina svečio viešnagę Chicagoj. Čia turima galvoje: „Esu išdidis“, „Nusidirbau kaip arklys“, „Urvinis žmogus“ ir kt.

Zymiai geresnės nuomonės apie parodą buvo dail. M. Šileikis Naujienose, kuris rašė: „Dagys stiprus savita technika, bet kiekvienas kūriny naujas, turi ryžį su gyvenimu, istorija ir su mūsų laikų realybe“.

Štai ar taip - Dagys įnešė šiek gyvumo į vietinį lietuvių dailės judėjimą ir už tai jį reikia sveikinti. (es.)

VIENYBĖS REDAKCIJOS PASTABA: Tokioms parodoms ruošti parenkamos tinkamos patalpos. Paprastas sales, pastatytas įvairioms pramogoms ruošti, pakeisti dailės gaminių, ypač specifinių medžio drožinių parodų galerijomis - aišku nei dailininkui - medžio meistrai nei parodos rengėjams be didelių išlaidų - neįmanoma. Prie to, šimta kūrinių skulptorius iš Toronto į Chicagoją nuvežė ne vien juos parodyti, ar sale papuošti, bet parduoti Kaziuکو mugės tipo „turguje“. Tie patys skulptūros kūriniai atrodys visai savo vietoje pastatyti skoningo jų

pirkėjo namuose, o dar blogiau atrodys pastatyti nežinojusio ar neturėjusio vietos kur juos padėti patalpose. Tam yra dar atskira meno šaka - kambarius apstatyti menas.

J. Dagys aiškina lankytojams savo darbus Čiurlionio galerijoje Chicagoje.

APAČIOJE: Vaizdas iš J. Dagio parodos Čiurlionio galerijoje, kuri Draugo korespondentui padarė Kaziuکو mugės įspūdį.

E. Sulaičio nuotraukos

IŠKĖLĖ JAUNŲ JĖGŲ

„Bohemos“ spektakliui praėjus iškelta jaunų jėgų. Prisiminė, kad 1972 birželio mėn. mokslo metams baigiantis Chicago Conservatory aštuonių absolventų tarpe trys lietuviai įsigijo magistro laipsnį: Dalia Miselytė, kompoziciją, Faustas Strolia - muzikos teoriją ir pedagogiką ir Ignas Malcius - dainavimo pedagogiką.

Faustas Strolia žinomas visuomeni kaip chorvedys - Vyčių choro dirigentas, du kartus pravedęs jungtinį vaikų chorą dainų šventėse, daug dirbęs sėkmingai ugdo nesental įkurtąjį Jaunimo centro jaunimo chorą Chicagoje ir dėsto dainavimą Lemonto Lietuvos mokykloje. Daugelio vaikų chorams pritaikintų dainelių autorius.

Gaudamas bakalauro, o vėliau ir magistro laipsnius Ignas Malcius surengė du rečitalius. Prie klasikų bei romantikų repertuaro, išpildė St. Šimkaus, J. Tallat-Kelpšos, J. Sarpaliaus ir VI. Jakubėno kūrinius konservatorijos kurso rėmuose reikalaujamam rašiniui. Jį pašventė prof. Vlodo Jakubėno asmeniui ir kūrybai. Jis ne kartą pasirodė, kaip dainininkas solistas.

Lietuvos Vyčių Choras, muziko Fausto Strolia vadovaujamas, išleido 16 dainų albumą „Vai lėkite dainos“. Jų tarpe yra 4 solo dainos, kurias įdainavo Algirdas Brazis ir Audronė Simonaitytė.

EKSKURSIJOS Į LIETUVĄ 1973 METAIS

American Travel Service Bureau, vadovaujamas Walter Rask-Rasčiausko, 1973 metais organizuoja 12 turistinių ekskursijų į Lietuvą. Lietuvoj visos ekskursijos viešės 10 dienų - Vilniuj, Kaune, Druskininkuose ir Trakuose. Walter Rask-Rasčiauskas, pirmas pradėjęs vežti žmones į Lietuvą, tą darbą sėkmingai tęsia jau 12 metų. Jo ekskursijos tvarkingai suorganizuotos ir vyksta sklandžiai.

Nr. 1	Gegužės 21 d.	15 dienų kelionė	Chicagos
Nr. 2	Gegužės 28 d.	16 dienų kelionė (su Leningradu)	Chicagos / New Yorko
Nr. 3	Birželio 3 d.	18 dienų kelionė (su Leningradu)	Chicagos / New Yorko
Nr. 4	Birželio 25 d.	15 dienų kelionė	Chicagos
Nr. 4-A	Birželio 25 d.	21 dienos kelionė (su Roma)	Chicagos
Nr. 5	Liepos 9 d.	14 dienų kelionė	Chicagos / New Yorko
Nr. 5-A	Liepos 9 d.	21 dienos kelionė (su Roma)	Chicagos / New Yorko
Nr. 6	Liepos 15 d.	14 dienų kelionė	Chicagos / New Yorko
Nr. 7	Liepos 19 d.	14 dienų kelionė	Chicagos / New Yorko
Nr. 8	Rugpjūčio 1 d.	14 dienų kelionė	Chicagos
Nr. 9	Rugpjūčio 13 d.	21 dienos kelionė (su Roma)	Chicagos
Nr. 10	Rugpjūčio 22 d.	14 dienų kelionė	Chicagos / New Yorko
Nr. 11	Spalio 1 d.	15 dienų kelionė	Chicagos
Nr. 12	Gruodžio 19 d.	14 dienų kelionė	Chicagos / New Yorko

Prašome iš anksto pasirinkti Jums tinkamą kelionės datą ir registruotis, nes dalyvių skaičius grupėse ribotas. Užsiregistravusiems bus suteiktos visos informacijos apie kelionei reikalingus dokumentus. Kalnos ekskursijoms bus paskelbtos greitu laiku.

Įmokėjimas asmeniui \$100.00.

Visais kelionių reikalais prašau kreiptis į:

AMERICAN TRAVEL SERVICE BUREAU
9727 So. Western Ave., Chicago, Ill. 60643
TELEFONAS — (312) 238-9787

Taip pat paruošiami kvietimus giminėms atvykti į Ameriką; telkia- me informacijas kelionių reikalais į visus pasaulio kraštus, parūpiname vizas ir bilietus.

LIETUVOS GRAFIKA CHICAGOJE

Pirmą kartą Chicagoje lietuvių tarpe buvo viešai parodyta Lietuvos dailė - šį kartą, dėl suprantamų priežasčių, apsiribojant grafikos darbais. Tokia paroda jau buvo planuota anksčiau, bet vis lyg ir buvo bijomasi pralaužti ledus. Net ir rengiant šią parodą, jos rengėjai - akademikai skautai išsigando, tad buvo sudaryta pavienių asmenų grupė, kuri darbus realizavo.

Keistu sutapimu šios parodos atidarymas vyko tą pačią dieną ir tą pačią valandą, kaip ir J. Dagio paroda. Parodos patalpos - gana kuklios - "Menės" salė, tačiau dar gana neblogos.

Parodą atsiskakė skelbti net Draugas su Margučiu, tačiau ją nesąmoningai pagarsino reakcionieriškos Naujienos, įdedamos keilių "veiksnių" draudimą lankyti šią parodą. Tas draudimas, aišku, tik atkreipė publikos dėmesį, tiek, kad į jos atidarymą atėjo daugiau žmonių negu į "oficialią" J. Dagio parodą, kuri visur buvo skelbta.

Pasaulio Lietuvių Bendruomenės IV Seimo programos projektas

KETVIRTADIENIS,
1973 RUGPIŪČIO 30

Atsilankymas Lietuvos Pasiuntinybėje Washingtone.
Parodos atidarymas.
Literatūros vakaras.

PENKTADIENIS,
1973 RUGPIŪČIO 31

Registracija.
PLB IV Seimo atidarymas;
Seimo Komiteto pirmininko sveikinimas.
PLB Valdybos pirmininko žodis.
Invokacija, J. A. V. ir Lietuvos himnai.
Mirusiųjų PLB darbuotojų pagerbimas.
Seimo prezidiumo ir sekretoriato sudarymas.
Sveikinimai žodžiu ir raštu.
Seimo darbo taisyklių, dienotvarkės ir posėdžių darbotvarkės priėmimas.
Komisijų sudarymas; programos, mandatų, nominacijų nutarimų, PLB konstitucijos, kontrolės, PLB Valdybos pirmininko ir kitų Valdybos narių pranešimai.
Paklausimai, diskusijos dėl pranešimų.

Pranešimų priėmimas ir apyskaitų tvirtinimas.
Pietų pertrauka.

Seimo Programos Komisijos pranešimas seimo sekcijų sudarymo ir darbo klausimu.

Seimo atstovų pasiskirstymas atskirų darbo sričių sekcijomis.
Simpoziumas: "Pasaulio Lietuvių Bendruomenės ateities uždaviniai ir veikla".

Vakarienės pertrauka.
Seimo atskirų darbo sričių sekcijų posėdžiai.

ŠEŠTADIENIS,
1973 RUGSĖJO 1.

Kraštų Bendruomenių pranešimai.

Atidarymo metu kalbėjo jos vyriausias rengėjas M. Pleškys ir pernai Lietuvoje viešėjęs dail. Z. Sodeikienė. Ji išreiškė nusistebėjimą, kodėl Lietuvoje sukurti dailės kūriniai negali būti parodyti lietuvių visuomenei, kuomet plačiai skaitomos iš ten ateinančios knygos, per radijo valandėles grojamos plokštelės, gausiai ten važiuojama, slunčiami stuntiniai ir pan.

Parodoje buvo išstatyti 66 darbai, sukurti ten pripažintų dailininkų ir M. K. Čiurlionio vid. meno mokyklos mokinių. Ši paroda buvo surengta be joje dalyvaujančių dailininkų sutikimo ir jų darbai atrinkti iš privačių kolekcijų.

Į atidarymą buvo atsilankęs ir Chicagos universitete studijas gilinantis dr. J. Rubikas iš Vilniaus, Alto vicepirm. J. Valaitis, keli Draugo redaktoriai (nepabūgę draudimų) bei apie pusšimtis labiau išprususių tautiečių, kurie nepasiduoda Chicagoje pradedančioms siausti neaiškaus plauko "pariotams". (eš.)

Paklausimai, diskusijos, išvados.

Pietų pertrauka.
Seimo atskirų darbo sričių sekcijų posėdžiai (tąsa).
Konstitucijos Komisijos siūlymai ir konstitucijos pakeitimų priėmimas.

Vakarienės pertrauka.
Seimo koncertas.

SEKMADIENIS,
1973 RUGSĖJO 2

Nominacijų Komisijos pranešimas, PLB Valdybos ir kitų institucijų rinkimai.

Sekcijų siūlymų svarstymas ir nutarimų priėmimas.

Seimo pamaldos Lietuvių Kopyčioje.

Užkandžiai kopyčios valgykloje.

Paskaita: "Tarptautinė padėtis ir Lietuvos laisvinimas".

Paklausimai, diskusijos. (St. Lozoraitis, Jr.)

Kokteiliai.
Seimo banketas.

PIRMADIENIS,
1973 RUGSĖJO 3

Sekcijų siūlymų svarstymas ir nutarimų priėmimas (tąsa).

Baigiamasis Seimo posėdis: Naujosios PLB Valdybos pristatymas ir jos atstovo žodis.

Seimo uždaroji kalba: "Tautinės mūsų viltys ir jų atramos". (St. Barzdukas).

Malda
Lietuvos himnas.

- JAV LB vidurio vakarų apygardos rinkimų komisiją sudaro Stasys Džlugas, Ignas Kazlauskas, Ilona Laucienė, Pilypas Narutis ir Mečys Šimkus. LB tarybos narių ir PLB seimo atstovų rinkimai įvyks gegužės 19-20.

WINTER GARDEN TAVERN, INC.

VYT. BELECKAS
Savininkas

SALĖ VESTUVĖMS IR KITOKIOMS
PRAMOGOMS. BE TO, DUODAMI
POLAIDOTUVINIAI PIETŪS.

Pirmos rūšies lietuviškas maistas
prieinama kaina.

1883 Madison Street • Brooklyn 27, N. Y.
(Ridgewood)

Tel. EVergreen 2-6440

Namų pirkimo, pardavimo, apdraudos ir
visais reikalais kreipkitės į

REAL ESTATE & INSURANCE

John Orman Agency

GERIAUSIAS PATARNAVIMAS

Pildomi miesto, valstybės ir federalinės
valdžios mokesčių pareiškimai.

110-04 JAMAICA AVE. RICHMOND HILL, N. Y.

Telefonas

Virginia 6-1800

JUOZO BANDŽIUKO

THEATRE CAFE

Čia vaišinsitės ir vaišins ne tik Amerikos veik visais gėrimais - alumi, vynu ir dar stipresniais. Gausi ir importuotų iš Europos ir kitų kraštų. - Jauki vieta susitikti, pasikalbėti ir džiaugtis gyvenimu su maloniais draugais.

96 - 10 Jamaica Ave.
Woodhaven, N. Y.

Tel. 846 - 9884

CABINET MAKER

CUSTOM BUILT

* CABINETS * BOOKCASES * ANTIQUE REPAIRING
* FORMICA WORK SPECIALISTS

AUGUST VILENIŠKIS
119-20 JAMAICA AVENUE
RICHMOND HILL, N. Y.

VIRGINIA 7-5760

Ar visada naudingi vitaminai?

Visi žinome, kaip vitaminai reikalingi organizmui. Jie padeda įveikti ligas, sustiprinti išsekusį organizmą, įgauti atsparumo. Bet nors didžiai vertindami vitaminus, kartais imame juos be saiko. O juk vitaminai, kaip ir kitos vaistinės medžiagos, tam tikromis sąlygomis gali būti ir nuodingi.

Ilgai ir gausiai vartojamos, šios biologiskai aktyvios medžiagos gali sukelti labai sunkius, kai kada net mirtinus ūminius apsinuodijimus arba lėtines intoksikacijas.

Kai susergama dėl vitaminų pertekliaus organizme, tai šis lėtinis apsinuodijimas vitaminais vadinamas hipervitaminoze. Vitaminų nepageidaujamas veikimas gali būti susijęs su jų dalyvavimu medžiagų apykaitoje. Didėsnis vitaminų kiekiai pakeičia fermentinių reakcijų eigą ir iškreipia tam tikras audinių apykaitos grandis. Be to, kai kurie vitaminai gali sukelti labai sunkias alergines reakcijas, o kartais net gyvybei grėsmingą anafilaksinį šoką.

KOKIOS LIGOS IŠSIVYSTO NUO PERDAUG VITAMINŲ

Kaip ir dauguma vaistų, vitaminai gali tarpusavyje ir su kitais vaistais farmakologiskai nesiderinti. Pasitaiko ne tik vienpusis, bet ir abipusis vitaminų funkcinis antagonizmas.

Abipusis funkcinis antagonizmas rodytas tarp tiarmino (vitamino B₁) ir nikotino rūgšties (vitamino PP), tarp retinolio (vitamino A) ir kalciferolio (vitamino D).

Ilgą laiką pavartojus tiarminą, atsiranda pelagrai (PP avitaminozė) būdingų reiškinų.

Daugelis žmonių, gydytų nuobėriberio ligos (B₁ avitaminozė) didelėmis tiarmino dozėmis, pasveikę nuo šios ligos, susirgdavo pelagra. Ir atvirkščiai, vartojant pernelyg daug nikotino rūgšties, atsiranda tiarmino trūkumas, sustiprėja B hipovitaminozės požymiai.

Panašūs vitaminų A ir D savitarpio santykiai. Valgant maistą, kuriame gausu vitamino A, atsiranda ūmus vitamino D nepakankamumas ir atvirkščiai, profilaktikos ar gydymo sumetimais nesaiklingai vartojant vitamino D preparatus, organizme ima nebeužtekti vitamino A.

Labai dažni vitaminų tarpe vienusio antagonizmo atvejai. Vartojant terapinėmis dozėmis kuriuos nors vienus vitaminus, sutrinkdama kitų vitaminų apykaita. Pavyzdžiui, gausiai vartojant riboflavimą (vitaminą B₂), piridoksiją (vitaminą B₆) ir askorbino rūgštį (vitaminą C), sutrinka nikotino rūgšties apykaita. Tai labai svarbu, nes nikotino rūgštis padeda išlaikyti normalią centrines nervų sistemos, širdies-kraujagyslių sistemos ir virškinimo trakto veiklą. Vartojant nikotino rūgštį, sutrinkdama ne tik tiarmino, bet ir pantoteno rūgšties (vitamino B₃) apykaita. Pernelyg gausiai

vartojant vitaminą A, nukenčia vitamino C, D, E ir K apykaita.

Nesaiklingai vartojant tiarminą (ypač injekcijomis), sutrinkdama nikotino rūgšties, piridoksino, riboflavino ir askorbino rūgšties apykaita. Panašių sutrikimų gali atsirasti ir nuo kokarboksilazės, kuri šiuo metu dažnai vartojama be gydytojo nurodymo.

Nesaiklingai vartojant tiarminą (ypač injekcijomis), sutrinkdama nikotino rūgšties, piridoksino, riboflavino ir askorbino rūgšties apykaita. Panašių sutrikimų gali atsirasti ir nuo kokarboksilazės, kuri šiuo metu dažnai vartojama be gydytojo nurodymo.

Ryškūs vitaminų apykaitos sutrikimai organizme atsiranda, per gausiai vartojant cianokobalaminą (vitaminą B₁₂). Šiuo atveju esti sutrinkdama tiarmino, riboflavino ir folinės rūgšties (vitamino B₉), vienos iš svarbesnių kraujo gamybos reguliuotojų, apykaita.

Iki šiol dar dažnai vartojami vitamininiai preparatai, pagaminti iš trijų ar keturių vitaminų. Pvz., vitaminai A, B₁, B₂ ir C. Taigi tokių "polivitaminų" vartojimas neracionalus ar net žalingas.

Moksliskai pagrįstus polivitaminus turi sudaryti ne 3 - 4 vitaminai, bet ištiesa jų grupė. Racionaliausi šiuo atžvilgiu yra B komplekso vitamininiai preparatai.

KOKI REIŠKINIAI NUO PERDAUG VITAMINŲ?

Klinikiniais ir eksperimentiniais tyrimais įrodyta, kad riebaluose tirpstantieji vitaminai toksiškesni už vandenyje tirpstančius.

Retinolis (vitaminas A) gali sukelti ne tik ūminį, bet ir lėtinį apsinuodijimą. Ūminis vitaminų A apsinuodijimo atveju pasitaiko tarp šiaurės gyventojų, kurie valgo banguinių, šiaurės paukščių arba baltųjų lokių kepenis. Apsinuodijus labai skauda galvą, atsiranda šleikštulys ir vėmimas, gali sutrikti psichika. Vaikų ūminės A hipervitaminozės reiškiniai: pakyla temperatūra, atsiranda mieguistumas, labai stipriai vemiami, atsikiša maumonėlis. Stipriau apsinuodijus, sutrinka kvėpavimas. Lėtinio apsinuodijimo atvejais vaikai darosi irzlūs, netenka apetito, jiems sušiuurkštėja ir pradeda slinkti plaukai. Odoje atsiranda seborėjinis išbėrimas, lūpų gleivinė parausta ir kraujuoja. Suaugusiems dėl lėtinės A hipervitaminozės atsiranda gausus viduriavimas, išnyksta apetitas, padidėja kepenys, vystosi išverstakumas, kartais padrumzlėja ragena. Sumažėjus protrombino kiekiui kraujyje, atsiranda išorinės ir vidinės kraujosrūvos, lėčiau gyja žaizdos.

Lėtinis apsinuodijimas kalciferoliu (vitaminu D) dažnai įvyksta vaikams, kai rachito profilaktikai nesaiklingai skiriami vitamino D preparatai. Vaikų ir suaugusiųjų D hipervitaminozės labai panašios. Jie skundžiasi bendru silpnumu,

raumenų suglebimu ir nuolatiniu pykinimu bei vėmimu. Protarpiais pakyla temperatūra. Žymiai sumažėja apetitas, padidėja troškulys. Padidėja pulsas, pakyla kraujo spaudimas. Tokie ligoniai būna apatiški, mieguisti.

PAVEIKIA REGEJIMĄ, NET ARTINA MIRTĮ

Kartais nuo D hipervitaminozės sutrinka žmogaus matymas.

Pagrindinis apsinuodijimo reiškinys yra kalcio kiekio padidėjimas kraujyje. Kalcio druskos nusėda kraujagyslių sienelėse, širdies raumenyje, inkstuose, plaučiuose, kai kada ragenoje ir junginėje. Nusėdusios kalcio druskos sukelia audinių degeneracinius pakitimus.

Labai įvairūs vandenyje tirpstančių vitaminų toksikumas ir jų sukeliami šalutiniai reiškiniai.

Tiaminas (vitaminas B₁) nelabai nuodingas, tačiau alerginės reakcijos, išsivysčiusios dėl šio vitamino poveikio, kai kada gali būti net labai pavojingos. Silpnos alergijos atvejais, pavartojus tiarminą, atsiranda dilgėlinė, stiprus odos niežėjimas, kartais paburksta veidas. Esant stipresnei reakcijai, jaučiamas galvos svaigimas, ūžimas ausyse, pykinimas, ima skaudėti galvą, pagreitėja širdies ritmas, kai kada pakyla kūno temperatūra. Stipriausia ir gyvybei pavojingiausia alerginė reakcija, atsiradusi dėl tiarmino vartojimo, yra anafilaksinis šokas, kai prarandama sąmonė, staiga nukrinta kraujospūdis ir nukentėjusio būklė tampa beviltiška.

Nikotino rūgštis (vitaminas PP), kaip ir kiti B grupės vitaminai, gali sukelti alergines reakcijas, kartais net mirtiną anafilaksinį šoką. Didelės nikotino rūgšties dozės yra nuodingos. Jos sukelia galvos svaigimą, pykinimą, vėmimą, kartais pakyla kūno temperatūra, prarandama sąmonė. Vartojant pernelyg ilgai ir dideles nikotino rūgšties dozes, sumažėja organizmo atsparumas infekcijai, be to, gali išsivystyti riebalinė kepenų distrofija.

ODOS IŠBĖRIMAI, SVAIGULYS, TRAUKULIAI

Piridoksinas (vitaminas B₆) nelabai nuodingas, tačiau, vartojant jį, ypač injekcijomis, gali atsirasti odos išbėrimai, stiprus galvos svaigimas, traukuliai ar net sunkios alerginės reakcijos. Be to, ilgą laiką vartotas piridoksinas nuslopina kraujo prieškrešuminių procesą.

Cianokobalaminas (vitaminas B₁₂) nuodingumas ir jo sukeliami šalutiniai reiškiniai dar nepakankamai ištirti. Tačiau gerai žinoma, kad cianokobalaminas gali sukelti įvairias odos alergines reakcijas, kurios ypač suintensyvėja, vartojant vitaminą B₁₂ su tiarminu. Be to, cianokobalaminas negalima švirkšti kartu su tiarminu bei piri-

Dabar pipiras tik prieskonis. Iš visų prieskonų senovėje labiausiai vertinti pipirai. Pipiro žirnelis prilygo aukso vertei.

Pipirais, vietoj pinigų atsiskaitydavo. Daugiausiai pipirų auginama Indonezijoje ir Ceilone.

Nežinodami geografijos lietuviai kalmo gyventojai sakydavo, kad baudžia išsiųsdami į ten kur pipirai auga . .

doksiniu, nes šio vitamino sudėtyje esantis kobaltas ardo tiarminą ir piridoksiją.

GERIAU PASITARTI SU GYDYTOJU

Kaip ir kitų vandenyje tirpstančių vitaminų, taip ir askorbino rūgšties (vitamino C) poveikis gali būti nepageidaujamas. Ūmių apsinuodijimo askorbino rūgštimi atvejų iki šiol nebuvo aprašyta, tačiau, ilgai vartojant šį preparatą net terapinėmis dozėmis, organizme gali atsirasti didelių pakitimų.

Pirmiausia pastebimas labai ryškus kapiliarų ir histohematinių barjerų pralaidumo sumažėjimas. Dėl to pablogėja kai kurių audinių mityba. Sutrinka ir embriono mityba, o tai gali būti viena iš svarbesnių patologinio neštumo priežasčių.

PAVOJUS NĖŠČIOMS MOTERIMS IŠVYSTYTI DIABETĄ, PAKENKTI INKSTAMS

Dėl vitamino C poveikio padidėja estrogenų kiekis nėščiosios organizme, kas taip pat neigiamai veikia normalią nėštumo eigą. Ilgą laiką nesaiklingai vartojant askorbino rūgšties preparatus, gali susilpnėti insulino biosintezė ir pradėti vystytis cukrinis diabetas, atsirasti galvos skausmai, peramumas, nemiga. Dėl kortikosteroidų gamybos skatinimo gali būti pakenkti inkstai, padidėti kraujospūdis.

Nurodoma, kad asmenys ilgą laiką valgantys maistą, kuriame šiek tiek padidintas vitamino C kiekis, tampa ypač jautrus mažiausiam jo trūkumui, ir tokiems asmenims labai greitai išsivysto ūmi C avitaminozė.

Papildomas askorbino rūgšties kiekis ikimokyklinio amžiaus vaikų maiste pagreitina jų pagrindinę apykaitą.

Pažymėtina, jog šie sutrikimai gali atsirasti, papildomai vartojant net terapines askorbino rūgšties dozes - 30 - 50 mg per parą. Skiriant dideles šio vitamino dozes (100-200 mg ir daugiau), vystosi ryškesni patologiniai reiškiniai: mažėja eritrocitų bei limfocitų kiekis kraujyje, pagreitėja širdies ritmas, sutrinka širdies raumens mityba ir pan.

Iš visų minėtų pavyzdžių matyti, kad labai svarbu įsisąmoninti, jog vitaminai turi ne tik teigiamą įtaką organizmui.

Kaip ir kitas vaistinės medžiagos, vitaminus ligoniams galima vartoti tik pagal gydytojo nurodymus, nes jie veikia labai įvairiai, o kai kada ir neigiamai.

SPORTAS

Edvardas Šulaitis

DŽIUGIOS ŽINIOS IŠ LIETUVOS

Iš Lietuvos sportinio gyvenimo paskutiniu metu atėjo gerų žinių. Po ilgokos pertraukos Kauno Žalgirio krepšininkai atsidūrė prizinių tarpe, laimėdami bronzos medalius T. Sąjungos klasės pirmenybėse. Pradėję šių metų pirmenybes vien tik pergalemis, vėliau kiek atsilėjo ir į priekį išleido visame pasaulyje gerai žinomas komandas - Maskvos CASK ir Leningrado Spartaką. Maloniai nustebino ir krepšinio praeauglis: Vilniuje ir Kaune įvykusiose visasąjunginėse jaunųjų ir merginų pirmenybėse Lietuvos rinktinės užėmė antrąsias vietas.

Daugelis Lietuvos krepšinio atstovų pateko į T. Sąjungos rinktinės. Štai kandidatų eilėse matome: moterų rinktinėje - A. Janušaitė, merginų - D. Kazarnaitė. Į vyrų rinktinę pakviesti: M. Paulauskas ir A. Linkevičius, į jaunimo S. Patkauskas ir V. Tarolis, į jaunųjų - V. Tarolis, V. Palionis, A. Ščinskas, M. Arlauskas ir Gydatis, o į berniukų - K. Petronaitis, V. Čiapas ir A. Želnys. M. Paulauskas treniravosi T. Sąjungos rinktinės eilėse, kuri balandžio 25 atvyko į JAV ir čia to pat mėnesio 27 d. turėjo pirmąsias rungtynes prieš amerikiečius.

A. GIEDRAITYTĖ - PASAULIO VICEMEISTERĖ

Vieną svarbesnių laimėjimų nusinešė Asta Giedraitytė, iš Jugoslavijos parsivežus pasaulio stalo teniso pirmenybių sidabro medalį. Sarajevė įvykusiame 32-me pasaulio čempionate A. Giedraitytė ir Ivivletis A. Stokratovas mišriame dvejete užėmė netikėtai aukštą poziciją - II-ąją vietą. Aštuntfinalyje jie įveikė 1971 m. pasaulio čempionus iš R. Kinijos, o kėtvirtfinalyje - vieną favoritų - japonų porą.

A. Giedraitytės pėdomis seka ir pora kitų jaunų Lietuvos žaidėjų. Dalyvauti tarptautiniame stalo teniso turnyre Lvice pakviesti vilnietis M. Krejeris ir panevėžietė L. Mataitytė. Po to vilnietis dalyvaus tarptautiniame turnyre Čekoslovakijoje ir Europos jaunųjų čempionate Graikijoje.

K. ŠAPKA ATSIGAUNA

Po nesėkmės Miuncheno olimpiadoje vienas geriausių pasaulio šuolininkų į aukštį - Kęstutis Šapka atgauna savo formą. Jis uždarose patalpose Vilniuje pirmu šuoliu peršoko 2,21 m, ir turi vilčių vėl įeiti į pirmųjų pasaulio šuolininkų tarpą.

Nijolė Sabaitė, kuri Miunchene iškovojo sidabro medalį, buvo atvykusi su T. Sąjungos lengv. atletikos rinktinę į JAV ir varžėsi Richmond, Va. Čia jai nepasisekė

ir užėmė paskutinę - IV vietą. Taip pat ji rungtyniavo ir Kanadoje.

LIETUVOS BOKSININKAI ĮVEIKĖ VOKIETIJOS RINKTINĘ

Lietuvos bokso rinktinė Berlyne varžėsi su R. Vokietijos boksinkiniais, kuriuos įveikė 8:3 pasekme. Antrame susitikime laimė nusispysojo vokiečiams, kurie laimėjo 6:3. Vokietijos bokso specialistai ypatingai gerai įvertino lietuvius - A. Baroną, o taip pat Joną ir Juozą Juocevičius.

ISEIVŲ SPORTININKŲ TARPE

- CHICAGOS LITUANICOS futbolininkai, pavasario rate du kartus pralaimėję, trečiame susitikime pasiekė pergalės, įveikdami meksikiečių Tanners 2:1. Zaisdami pavėju, lietuviai nesugebėjo pasiekti nė vieno įvarčio, tačiau antrame kėlinyje prieš stiprų vėją jiems geriau sekėsi ir pelnė ne labai laukiamą pergalę.

- NEW YORKO LAK FUTBOLO komanda po poros savaitžių pertraukos balandžio 15 d. rungtyniavo su stiproka SC vienuolike ir su ja sukovojo taikiai - 0:0.

- R. SPORTO APYGARDOS žaidynės buvo prarastos balandžio 8 d. Elizabeth, N. J. Daugiausia pirmųjų vietų nusinešė New Yorko Atletų klubo atstovai.

AMŽIUS - SPORTUI NE KLIŪTIS

Tradicinis bėgimas Berčiūnai - Panevėžys kasmet populiariesnis. Varžybos patrukia vis daugiau dalyvių. Distancija, žiūrovų nusėta, primena stadiono bėgimo taką. Šiemet susidomėjimą dar padidino veteranų bėgimas. Jėgas išbandė ir bėgikės.

Pasižymėjo gydytojas A. Kairys. Kaip ir pernai, jis nugalėjo pagrindiniame bėgime - apie 9 km nuotolį įveikė per 28 min. 28 sek. Veteranų varžybas, kuriose dalyvavo ir šešiasdešimt dvejų metų fizkultūrininkas A. Grimža, laimėjo medicinos mokyklos mokytojas A. Liepa.

Prof. dr. Eug. Gedgaudas, Minnesota universiteto radiologijos departamento direktorius, išrinktas į Minnesota universiteto senatą. Universitete mokosi 56,000 studentų.

GITA MERKEVIČIŪTĖ iš New Haven, Conn., kaip praneša The New Haven Register kovo 18 d., laimėjo Watson fondo 6,000 dol. stipendiją. Ji Connecticut kolegijoje studijuoja kalbas.

LIETUVAITĖS LAIMĖJO 2 TAURES

Sėkminga buvo Kauno "Žalgirio" rankininkų kelionė į Jugoslaviją ir Vengriją; nugalėjusios turnyre Belgrade, kaunietės taurę iškovojo ir varžybose Budapešte.

Rankininkės žaidė sutrumpintu laiku - po penkiolika minučių kėlinys. Laimėjusios prieš Vespreno "Bakonio" septyniukę 5:3, žalgirietės sužaidė lygiosiomis 8:8 su daugkartinėmis Vengrijos čempionėmis Budapešto "ferencvarošo" rankininkėmis, įveikė Budapešto "Spartakuso" komandą 12:7 ir Lenkijos profsąjungų rinktinę - 11:7.

Pasižymėjo V. Čerškutė, varžybose Budapešte pasiekusi dešimt įvarčių. Žalgirietė treneri, TSRS nusipelnusiai sporto meistrei E. Petkinei susitikimai Belgrade ir Budapešte buvo debiutas tarptautinėje arenoje. Malonu, kad jis pažymėtas pergalemis. Gal ir šalies čempionate kaunietės žais sėkmingiau, negu iki šiol?

RINGE SUSITINKA PAMAINA

Bene įdomiausias Lietuvos jaunųjų bokso pirmenybėse Šiauliuose buvo panevėžiečio R. Šalaviejaus ir vilniečio A. Bieksos susitikimas. Varžovai demonstravo neblogą techniką, energingai atakavo, apgalvotai gynėsi. Du raundus pirmavo Vilniaus atstovas. Tačiau trečiajame jis praleido stiprų R. Šalaviejaus smūgį. Ringo teisėjas pradėjo skaičiuoti nokauno sekundes, ir kova buvo nutraukta.

Didžiausia sėkmė lydėjo trenerio sporto meistro Pozniako auklėtinius. Net keturi jo paruošti boksinkininkai tapo Tarybų Lietuvos čempionais. Du naujus nugalėtojus išugdė G. Žukaitis.

Nauji Lietuvos jaunųjų čempionai (svorių eilės tvarka): A. Ivanovas, V. Suslovas, A. Stravinskas (Vilnius), R. Šalaviejus (Panevėžys), A. Kundrotas (Kaunas), V. Taralla (Kapsukas), S. Antanavičius, S. Mižigurskis, K. Vaitiekūnas (Vilnius), R. Paliutis (Kaunas), A. Lukošius (Klaipėda) ir R. Beržinskas (Kėdainiai).

Č. BALČIŪNAS

LIETUVIAI SPORTININKAI Į EUROPA

Amerikos lietuvių fizinio auklėjimo ir sporto sąjunga organizuoja lietuvių sportininkų išvyką į Europą: vyks 10 mot. moterų tinklinio komanda, 12 žaidėjų vyrų krepšinio

Lietuviško jaunimo tarpe paplito Gintaro Karoso sumanyti "Vilniaus universiteto" sporto marškinukai. Čia Alena Norgelaitė iš San Diego, Cal., didžiuojasi savo Lietuviška kilme.

komanda ir palydovai, viso 30.

Rungtyniaus Olandijoje, Belgijoje, Prancūzijoje, Italijoje, Šveicarijoje, Vokietijoje, Anglijoje nuo rugpj. 25 d. iki rugs. 17 d. Dalyvaus 18-oje rungtynių, tarp jų bus turnyruose Prancūzijoje ir Šveicarijoje.

Išvyką Europoje tvarko prancūzų laikraštlininkas ir sportininkas Rene Kapp.

Išlaidos - apie \$18,000.

Darbuojasi: pirm. J. Baris, vicep. dr. E. Ringus, sekr. J. Žiupsnys, spaudos reik. J. Soliūnas, išd. A. Grinius, nariai A. Lauraitis, R. Korzonas, M. Umbrasas, R. Underys, J. Kredys, J. Valaitis.

Sporto sąjungoj yra 1,200 narių. Išvykai rengti komiteto - 35 narių. Vadovauja inž. A. Rudis.

Patricia Grimailaitė jau 3 metus darbuojasi indėnų rezervate, San Carlos, Ariz. Gyvena su mamyte, kuriai kovo 7 d. suėjo 85 metai. Indėnai ją mėgsta, nes ji vienintelė baltavidė, kuri lošia su jais bingo.

Vasaros metu Patti buvo Afrikoje, ir ten kažkokio nuodingo vabalo įgelta. Labai sirgo, ilgai nesirodė Phoenixe. Kovo 18 d. ji su drauge atvyko į Phoenixą savo pažįstamų aplankyti, su lietuviams pasimatyti. Ta proga aplankė Antaną Metrikį, kuris yra gintaro apdirbimo specialistas.

HAVEN REALTY

TRAVEL AGENCY · MUTUAL FUNDS · INSURANCE

Perkant ar parduodant namus, išnuomojant butus, įgyjant apdraudus; federalinių ir valstybių (Income Tax) užpildymu, pirkimui piniginių perlaidų (Money Orders) ir įvairiausiai kitais reikalais, -- kreipkitės į

Joseph Andrusis - Tel. VI 7-4477
87-09 Jamaica Avenue
Woodhaven, N. Y. 11421

BILIETAI PARDUODAMI VISOMIS SUSISIEKIMO PRIEMONĖMS Į VISAS PASAULIO VIETAS

Atdara kasdien nuo 9 v. r. iki 9 v. vak.

VIENYBĖ, 1973 m. gegužės 4 d.

IŠ VILNIAUS "VAIDILOS" Į CYPRESS HILLS KAPINES

JONAS KIZNIS

Šių metų sausio 29 d. mirė Algimantas Siemaška, Vilniaus Vaidilos teatro aktorius, vaidinęs jame nuo 1941 m. pabaigos iki 1944 m. vasaros.

Vaidilos teatro pradžia siekia 1922 m. Tais metais Vilniaus lietuvių gimnazijoje muzikos mokytojas Antanas Krutulis įsteigė dramos sekciją. Sekcijos nariai parengtus vaidinimus gimnazijoje išveždavo į Vilniaus krašto įvairias vietas, kur būdavo bent šiek tiek tokios sąlygos vaidinimui. 1930 m. A. Krutulis ir J. Kanopka survėrė Vilniaus lietuvių sąjungos teatro mėgėjų sekciją, Vaidilos vardu. Kaip gimnazijos teatro mėgėjai taip ir vaidilėnai parengtus vaidinimus Vilniuje veždavo į provinciją, kur tik jiems leidavo lenkų administracija, persekiojusi lietuvių veiklą visais įmanomais būdais. Represijų neišvengė ir Vaidila. Ieškodamas užuovėjos, Vaidila įsijungė į Vilniaus lietuvių meno ir literatūros draugiją ir jos vardu rengdavo vaidinimus. Tačiau teatras pasiliko savarankiškas ir savo veiklos planą paruošdavo pats Vaidilos kolektyvas.

Nuo 1939 m. Vaidilos mėgėjų teatras J. Kanopkos iniciatyva persitvarko į profesinį teatrą. Režisierium pakviečiamas Algirdas Jakševičius ir jo vaidybos studijos dalis mokinių įjungtama į buvusį Vaidilos mėgėjų kolektyvą. Buvo užsimita išauginti-sukurti originalų lietuvišką teatrą, tad jo pirmieji režisieriai, A. Jakševičius, o jam mirus, B. Lukošius Vaidilos spektaklius rengė studijiniu metodu, ieškodami naujų kelių teatro mene. Be abejo, buvo ne tik ieškoma, bet ir mokomasi bendros aktorinės technikos, kas buvo būtina ir reikalinga jaunam kolektyvui.

Į jauną, kūrybingą Vaidilos teatrą atėjęs A. Siemaška buvo irgi jaunas ir kūrybingas. Iš pirmos dienos sutapo su teatro kolektyvu, nes buvo socialus ir draugiškas, nors nevengdavo kartais pasakyti tiesą tiesiai. . . Tas Algio (taip jis buvo vadinamas Vaidiloj nuo pirmos pažinties) psichikos bruožas gal ir buvo toji versmė šilumos, kuria padvelkdavo scenoje jo vaidinti personažai. Algis buvo vienas iš pagrindinių ramsčių Vaidilos repertuaro vokiečių okupacijos metais. Jis vaidino eilėje dramų ir pjesių pirmaeilis vaid-

menis, kurių išraiškai scenine forma reikėjo ir darbo ir gebėjimo. Neturint veikalų nei spektaklių programų, sunku beprisiminti vardus personažų, Algio vaidintų. Klek atmintis siekia - jis vaidino, statant Svetimas plunksnas (Vincas Adomėno), Brandos atestatą, Vidurnakčio vaiduoklius, Indranus, Gertrūdą, Gatvės vaiką, Baltą ovelę (Vincas Adomėno) ir kt.

Vaidilos kolektyvas ano meto Vilniaus lietuvių visuomenėje buvo populiarus, jo spektakliai gausiai lankomi, o Algio vaidinti personažai buvo viena stipriausių atrakcijų.

1944 m. vasarą, frontui artėjant prie Lietuvos rytinių sienų, Vaidilos kolektyvas išsisklaidė: vieni liko Lietuvoje, kiti įvairiom kryptim išvyko į Vakarų. Iš Vokietijos Algis pateko į Kanadą, o iš ten į JAV. New Yorke dirbo inžinerijoje. Nuo jaunystės dienų mėgęs sportą ir sportavęs, jau ir šeimos tėvas būdamas, jo nepamiršo. Su savo jauniausiu sūnum Pauliu įstojo į Academy of Model Aeronautics, buvo aktyvus jos nariai, abu turėjo jos liudijimus, Model Airplane Sporting License. Algis konstruodavo lėktuvėlius ir kartu su Pauliu juos skraidindavo elektroniniu įtaisais. Paulius pasižymėjo kaip gabus "lakūnas", laimėjo daug varžybų ir už jas gražių dovanų. Jo kambarį lentyne lėšė tik žvilga tviska taurė, statulėlės ir kitoki trofejai, Pauliaus laimėjimų liudininkai.

Algis, gimęs 1920 m., mirė nesulaukęs senatvės. Palaidotas Cypress Hills kapinėse. Marytės Šalinskienės šermeninė, kur buvo pašarvotas Algis, vos talpino atsiveikimo gėles ir atsilankiusius į atsisveikinimą. Iš šermeninės į Maspeth'o bažnyčia ir į kapines Velioną palydėjo šeima ir gausus būrys artimųjų, draugų, pažįstamų ir bendradarbių.

Algis paliko mylimą šeimą: žmona Otiliją, iš namų Meškauskaitę, vaikus - Rimantą, Dainą ir Paulių; motiną Pauliną Simaškienę, seserį Salomėją ir brolių Liutaverą. Vyriausias sūnus Rimantas šiuo metu atlieka karinę tarnybą aviacijoje. Yra baigęs karato mokyklą su geriausiais pažymėjimais. Duktė Daina greit baigs gimnaziją ir rengiasi studijuoti meną. Paulius eina į mokyklą ir skraidina lėktuvėlius.

SILVER BELL BAKING CO.

A. Radziūnas, savininkas

MŪSŲ SPECIALYBĖ LIETUVIŠKA DUONA, PYRAGAI
VEDYBINIAMS IR KITOKIEMS POKYLIAMS.

43-04 Junction Blvd.
Corona, Queens, N. Y. 11368
Tel. 779-5156

Rašomasias mašines lietuvišku raidynu galite užsisakyti Vienybėje

Jų galite užsakyti laiškais arba asmeniškai Vienybėje įsigyti. Mašinėles gamintos Vokietijoje. Jas galima siųsti saviškiams į Lietuvą. Pati lengviausia ir mažiausia tik 14 svary, kainuoja \$105.50. Didesnės mašinėles \$139.50. Amerikoje atstovybėse mašinėlių dalis galima gauti visur. Jų turi ir Lietuva.
VIENYBĖ, 192 HIGHLAND BLVD., BROOKLYN, N. Y.

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI Funeral Directors

JUOZAS KAVALIAUSKAS

LICENSED PENNSYLVANIA AND NEW JERSEY

1601 S. Second Street, Philadelphia, Pa.

Telefonas: DEwey 4-5136

CHARLES J. ROMAN FUNERAL HOME

WILLIAM H. BEARD, SUPERVISOR

1113 Mt. Vernon St., Philadelphia, Pa.

Telefonas: POplar 5-4110

M. P. BALLAS FUNERAL HOME

ALB. BALTRŪNAS-BALTON

660 Grand St., Brooklyn, N. Y. 11211

NOTARY PUBLIC Tel. STagg 2-5043

JOSEPH GARSZVA

UNDERTAKER AND EMBALMER

JOSEPH J. GARSZVA, Jr.

231 Bedford Ave., Brooklyn, N. Y. 11211

Telefonas: EVergreen 8-9770

ŠIE LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI IŠNUOMOJA
AUTOMOBILIUS ĮVAIRIEMS REIKALAMS

ĮVAIRIOMS ŠVENTĖMS
PAPUOŠALŲ GAUSITE

Alice's Florist Shop

107-04 Jamaica Ave. Richmond Hill, N. Y.

Gėlės įvairiom progom

Maloniai kviečiame kalminystėje gyvenančius tautiečius
atsilankyti arba paskambinti telefonu 846-5454; vakare:
738-1946. Čia rasite nuoširdų lietuvišką patarnavimą.

VIENYBĖ

A. SVEDARCKAS, Vienybės skaitytojas ir rėmėjas, ir šiemet atnaujino keliolikos skaitytojų prenumeratą Amsterdam, N. Y. Svedarckas įlems Vienybę užrašė prieš keletą metų. Už jo paramą reiškiame giliausią padėką.

PAUKŠTINTAS TARNYBOJE

Gražvydas Jonas Rūtenis paskirtas May Department Stores Co. viceprezidentu. Iki vas. 5 d. buvo tos bendrovės architektu, krautuvų interjerams.

Jis yra veikėjų Jono ir Veros Rūtenų, gyvenančių Merrick, L. I. sūnus. Baigęs Pratt Institute architektūrą. Vedęs V. Stasiukynaitę. Gavęs darbą išsikėlė į Saint Louis, Mo. Apsigyveno Chesterfield, Mo., prie St. Louis. Augina tris berniukus ir mergaitę.

DARIAUS-GIRĖNO MINĖJIMAS

Siemet sukanka 40 metų nuo Dariaus ir Girėno tragiško žuvimo. Ta sukaktis bus paminėta liepos 14 d., šeštadienį, 3 val. popiet. Smulki programa bus pranešta vėliau. Rengėjai kviečia newyorkiečius prisidėti bent dalyvavimui prie šios svarbios sukakties paminėjimo, kuris įvyks prie didvyrių paminklo Lituania aikštėje Brooklyne. Rengėjų vardu apie tai praneša Bronė Spūdienė.

VIEŠĖJO ARGENTINOJE

Maria Šeškevičiūtė Liveikienė, dirbanti Aerolineas Argentinas, New Yorko skyriuje, nuo kovo 24 iki balandžio 2, 73, viešėjo pas savo motiną Juliją Paliukaitę Šeškevičienę, gyvenančią Villa Lugane, Argentinoje Edvardo ir Marijos Šeškevičiūtės Liveikių namuose. Susirinkusiems ją pasveikinti draugams viešnia parodė labai gražių spalvotų nuotraukų ir spalvotą filmą, kurią Liveikiai susuko, keliaudami po įvairius kraštus. Ypatingai gražus spalvotas filmas iš atostogų Polinezijoje: Tahiti, Papetī, Bora-Bora ir Morea salų.

Užtarnautas pagerbimas

LB Newarko apylinkės metiniame susirinkime buvo pagerbtas visuomenės veikėjas, 70 metų amžiaus sulaukęs Simonas Kontrimas.

Trijų prezidentų medaliu laimėtojas Simonas Kontrimas. Jam įteiktame nutarimo lape, kuris pasirašytas Newarko apylinkės valdybos narių, yra taip apibūdintas. Dalis ištraukos: "Pripažindama, išskirtinai atžymėtiniu Amerikos LB Newarko New Jersey apylinkės lietuviškiems reikalams per eilę metų daug pasidarbavusį ir garbingo septyniolikos metų amžiaus sukaktį švenčiant Simoną Kontrimą, nutarė apdovanoti Nepriklausomos Lietuvos Trijų prezidentų medaliu". . . Lietuviais esame mes gimę, lietuviais turime ir būti!

Suminėta Simono Kontrimo užtarnautų nuopelnų tik dalis iš jo šakotos veiklos. Lietuvoje, tremtyje ir JAV.

Nors dabar Kontrimas jau pensininkas, bet dar nemažai dirba visais bendrais lietuviškais reikalais: JAV LB, Tautos fonde, Lietuvių fonde, platina Encyclopedia Lituania ir kt., lietuvių spaudos rėmėjas, dosnus aukotojas, Lietuvos laisvinimui, šalpai.

Adolfo Meko ir Polos Chapelle Filmas "GOING HOME" bus rodomas Museum of Modern Art (11 West 53 Street, Manhattane) gegužės 29 d., 5:30 val. po pietų. Šis filmas iš Jono ir Adolfo Mekų apsilankymo Lietuvoje bus pakartotas birželio 1 d., 6, 8 ir 10 valandomis vak. Anthology Film Archives, 425 Lafayette St., New Yorke. Dėl komplimentarinių bilietų telefonuokite 677-2460.

New Yorke posėdžiavo LB Taryba

Tęsinys iš 1 psl.

kiška organizacija ir bendradarbiauti su ALTu kaip lygūs partneriai.

Kadangi šiuose posėdžiuose nedalyvavo ALTo atstovų, tai ir susirėmimų nebuvo. Viskas praėjo taiklinga ir darbinga nuotaika, o bendrai pasakius, sesija praėjusi "padėkų ženkle", nes, kaip ir dera, sesijai baigiantis, buvo dėkojama už nuveiktą darbą. Padėkoms kelias parodytas jau pirmą posėdžių dieną, kai bendrai nutarta pareikšti padėką LB krašto valdybai už atliktą darbą; kviesta JAV, ypač Washingtono ir apylinkių, lietuvius gausiai dalyvauti Pasaulio LB Seime, kuris šaukiamas Washingtono rugpjūčio 30-rugsėjo 3 d. d.

Pirmąkart JAV LB sesijos buvusios kitokios. Jas LB Tarybos prezidiumo pirmininkas Vytautas Kamantas yra taip apibūdinęs: Pirmoji sesija Clevelande buvusi organizacinė, Antroji Philadelphiaje - triukšminga, nes tada LB pasiskelbė išeinanti į Lietuvos vadavimo darbą (šalia kultūrinės veiklos), Trečioji sesija Chicagoje vykusį įtampos ženkle, nes tada

svarstyti jos įstatai; Ketvirtoji sesija Clevelande ramumo ženkle, o jos diskusijos ir darbai buvo skirti švietimo problemoms.

Dabartinę LB tarybą sudaro 58 asmens, kurių 42 rinkti nariai, 8 rinkti apygardų pirmininkai ir 8 kviesti krašto valdybos. Tarybos kadencija jau baigiasi, nes gegužės 19-20 dienomis bus išrinkta nauja taryba (septintoji). Dabar po visą Ameriką tebevyksta rinkiminiai pasiruošimai. Kiekvienas balsuotojas balsuos savo apylinkėse asmeniškai arba laišku. Amerikoje iš viso yra septynios apygardos, kurios sudarys galutinius duomenis ir praneš centrui.

PADĖKA

Siemet kovo 23 d. Woodhavene staiga mirė mano vyras Pranas Špidis, kovo 26 dieną palaidotas Cypress Hills kapinėse. Esu nuoširdžiai dėkinga visiems, kas pagerbė velionio atminimą, paguodė mane ir padėjo man skausmo valandoje. Dėkoju red. Jonui Valaičiui už atsisveikinimo pravedimą ir kalbėjusiems koplyčioje bei kapinėse SLA išdininkei Eufrozinei Mikužūtei, Jonui Vilkaičiui, adv. Stp. Briedžiui, kun. dr. Petruil Dagliui, prof. dr. Jokūbiui Stukui, Mykolui Cibui; Mečiui Razgaičiui už glesmes; Marytei Salinskienei už rūpestingą palaidojimą ir Vytautui Beleckui už palaidotuvinius pietus. Mano gili padėka visiems, užuojautas pareiškusiems artimiesiems ir draugams, spaudai ir radijo valandėlėms, SLA vadovybei, Liet. Socialdemokratų Sąjungai, ALTo centrui, New Yorko ALTo skyriui, BALFui, Liet. Darbininkų 7 Kuopai. Dėkoju už gėles, už pirktas mišias ar vietoje gėlių aukojusiems lietuvių išlaikymo darbams. Niekaados nepamiršiu Jūsų visų nuoširdumo ir draugiškumo, pareikšto man taip reikalingu momentu.

BRONĖ SPŪDIENĖ

- Jokūbas Russas, Providence, R. I., savo palikime ALTai paskyrė \$500.

VIENYBĖ, 1973 m. gegužės 4 d.

Skautų Seserija balandžio 28-29 dienomis Brooklyne, Pranciškonų Židinyje, surengė šių trijų dailininkų parodą. Iš k. į d. Osvaldas Mickūnas, Irena Mickūnienė ir Jonas Kelečius. Dailininkai klausosi Pauliaus Jurkaus atidaromojo žodžio. Parodoje apsilankė daug newyorkiečių ir įsigijo paveikslų.

S. Narkėliūnaitės nuotrauka